

Meedoen in Pijnacker-Nootdorp

Beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 - SAMENVATTING EN LEESWIJZER.....	3
HOOFDSTUK 2 - VISIE, DOELEN EN UITGANGSPUNTEN	5
2.1. VISIE.....	5
2.2. RODE DRADEN EN DOELEN: PREVENTIE, ZELFREDZAAMHEID EN PARTICIPATIE	5
2.3. UITGANGSPUNTEN	6
2.4. VERANTWOORDELIJKHEID EN ROL VAN DE GEMEENTE	7
2.5. MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN.....	7
HOOFDSTUK 3 - WAT HEBBEN WE AL GEDAAN?	9
3.1. NIEUWE WETTELIJKE TAKEN	9
3.2. PRIORITEITEN.....	12
HOOFDSTUK 4 - WAT GAAT ER NOG GEBEUREN.....	19
4.1. VERDER PROFESSIONALISEREN WELZIINSWERK	19
4.2. DOORONTWIKKELING VRAAGWIJZER/WMO LOKET	20
4.3. ACTUALISATIE VAN HET VERSTREKKINGENBOEK EN HERIJKING VERSTREKKINGEN	20
4.4. SUBSIDIEBELEIDSKADER.....	22
4.5. SPORT EN BEWEGEN	22
4.6. ONDERSTEUNENDE BEGELEIDING	22
HOOFDSTUK 5 - UITVOERINGSPROGRAMMA	23
5.1. SAMENHANG IN HET BELEID.....	23
5.2. OVERZICHT UITVOERINGSPROGRAMMA.....	24
5.3. ROL WMO RAAD.....	24
5.4. VERANTWOORDING.....	25
5.5. COMMUNICATIE.....	25
HOOFDSTUK 6 - FINANCIËN.....	26
6.1. UITVOERING NIEUWE WMO TAKEN	26
6.2. RECENT ONTWIKKELD BELEID	26
6.3. NIEUW BELEID.....	28
6.4. OVERZICHT	28
HOOFDSTUK 7 - VOORUITBLIK.....	29

Hoofdstuk 1 - Samenvatting en leeswijzer

Voor u ligt het eerste beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011. Dit is het resultaat van twee jaar stapsgewijs werken aan de Wmo.

De Wmo is per 1 januari 2007 ingevoerd en betekent veel voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp, haar inwoners en maatschappelijke organisaties. In de Wmo zijn alle gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden rondom de maatschappelijke ondersteuning gebundeld en verwoord in negen prestatievelden. De gemeente heeft meer taken gekregen op het gebied van welzijn en zorg en meer ruimte om eigen beleid te maken. Ook moet de gemeente minstens elke vier jaar een samenhangend beleid maatschappelijke ondersteuning maken.

In 2006 hebben we de Contourennota Wmo gemaakt, waarin de visie, uitgangspunten, speerpunten en fasering voor het Wmo beleid zijn vastgesteld. Vanuit deze visie en uitgangspunten zijn we eerst aan de slag gegaan met de nieuwe wettelijke taken; het organiseren van de huishoudelijke hulp, het uitbouwen van Vraagwijzer/Loket Wmo, de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers en de burger- en cliëntenparticipatie. Vervolgens hebben we vijf prioritaire thema's opgepakt: jeugd, wonen/zorg/welzijn, accommodaties, sociaal kwetsbare groepen en wijkgericht werken. Hiervoor zijn deelnota's gemaakt of in de afrondende fase. Tenslotte zijn alle acties en beleid samengebracht in dit beleidsplan, waarmee we overzicht en inzicht in de samenhang van het beleid bieden en duidelijk maken aan welke onderwerpen we de komende paar jaar nog gaan werken; de verdere professionalisering van het welzijnswerk, de doorontwikkeling van Vraagwijzer/het Wmo loket, de individuele verstrekkingen, het subsidiebeleidskader, wijkgericht werken en sport en bewegen.

Het behouden en versterken van de sociale cohesie is de overkoepelende doelstelling van het beleid van de gemeente. De Wmo biedt ons kansen en ruimte om hier verder aan te werken. Sociale cohesie is voor ons een identiteit, die het beste als volgt kan worden omschreven:

Pijnacker-Nootdorp is een gemeente met een uitstekend woonklimaat, in een groene setting met vele hoogwaardige voorzieningen. Een florierend verenigingsleven, grote (bovenlokale) evenementen en sociale betrokkenheid kenmerken voorts de gemeente, wat mede mogelijk wordt gemaakt door grote aantallen vrijwilligers en mantelzorgers.

Meedoen, daar gaat het om! Jong, oud, gehandicapt of niet, geboren en getogen in ons dorp of nieuw, iedereen moet mee kunnen doen. Dat is onderlinge betrokkenheid. Wij hebben drie rode draden in ons Wmo beleid om meedoen mogelijk te maken en te bevorderen:

- preventie. Voorkomen dat mensen buiten de boot vallen en niet mee kunnen doen. We richten ons vooral op de jeugd en hun ouders (bv het voorkomen van serieuze problemen met opgroeien en opvoeden, schooluitval), sociaal kwetsbare groepen, (bv het voorkomen dat mensen verslaafd of dakloos raken) en mantelzorg (voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken en geen eigen leven meer hebben). Door preventieve maatregelen willen we ook de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk voorkomen.
- zelfredzaamheid. Ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperking in staat stellen mee te doen door het bieden van goede voorzieningen. Wonen, welzijn en zorg, de individuele verstrekkingen en het ondersteunen van mantelzorg dragen er allen toe bij dat ouderen en mensen met een beperking zelfstandig kunnen blijven wonen en leven. Vraagwijzer/Wmo loket geeft informatie en advies over alle mogelijkheden die er zijn om zo zelfredzaam mogelijk te blijven.
- participatie. Stimuleren dat zoveel mogelijk mensen meedoen aan activiteiten die de sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid bevorderen en hier zelf ook initiatief toe nemen. Het subsidiëren van activiteiten die door vrijwilligers worden georganiseerd, wijkgericht werken, sport en bewegen, het hebben van accommodaties voor ontmoeting en activiteiten, ondersteuning van vrijwilligers, de verdere professionalisering van het welzijnswerk en burgerparticipatie bij het maken van beleid en plannen zijn onze belangrijkste troeven.

De Wmo richt zich dus op iedereen én op specifieke groepen die een steuntje in de rug nodig hebben om nu en in de toekomst mee te (kunnen blijven) doen; de jeugd, ouderen en mensen met een beperking, mantelzorgers en sociaal kwetsbare groepen als verslaafden, daklozen en mensen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

We hebben flinke ambities als het gaat om maatschappelijke ondersteuning en sociale cohesie. Het maken en uitvoeren van plannen kunnen en willen we niet alleen doen: daar hebben we onze maatschappelijke organisaties en inwoners bij nodig. Samen zijn we verantwoordelijk. We zijn gewend om als gemeente aan het roer te staan en veel te sturen. Met dit Wmo beleidsplan willen we de koers wat gaan verleggen: we willen meer uitgaan van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, maatschappelijke organisaties en burgers en meer vertrouwen op en ruimte geven aan initiatieven van maatschappelijke organisaties en burgers (die er op veel gebieden ook zijn). Daarmee hebben we al een start gemaakt, bijvoorbeeld bij het beleid Wonen, zorg en welzijn en het wijkgericht werken. Vooral bij de uitvoering van beleid willen we, meer dan voorheen, duidelijke afspraken maken met de maatschappelijke organisaties over de wederzijdse verantwoordelijkheden.

Op veel onderdelen gaan we extra actie ondernemen. Soms kost dit geld, maar lang niet altijd. Op het moment dat dit plan klaar was, was nog niet bekend of de benodigde financiële middelen ook allemaal beschikbaar waren. Het kan dus zijn dat er nog nadere keuzes moeten worden gemaakt.

Om meer inzicht te krijgen in hoe succesvol ons beleid is, gaan we een monitor sociale cohesie maken. Dit stelt ons in staat ontwikkelingen in de sociale cohesie te volgen. Onderdelen van de monitor zijn de deelname aan onze samenleving (bijvoorbeeld het aantal vrijwilligers), het bereik van voorzieningen, de tevredenheid van gebruikers en de sociale infrastructuur. Dit biedt aanknopingspunten voor interventies en beleid.

We zullen jaarlijks verantwoording afleggen over (de resultaten van) ons beleid in het burgerjaarverslag. Het Wmo beleidsplan heeft een dynamisch karakter. Op een aantal deelterreinen moet nog beleid ontwikkeld worden en in de uitvoering zal een deel van het beleid ongetwijfeld worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de visie, doelen, rode draden, uitgangspunten, rol van de gemeente en de maatschappelijke effecten beschreven.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht en samenvatting wat we doen aan de Wmo. Eerst komen de nieuwe wettelijke taken aan bod: de huishoudelijke hulp, Vraagwijzer/het Wmo loket, ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers en burger- en cliëntenparticipatie. Vervolgens de andere prioritaire thema's; jeugd, wonen/zorg/welzijn, accommodaties, wijkgericht werken en sociaal kwetsbare groepen. Verder komt de bibliotheek aan bod.

In hoofdstuk 4 gaan we in op de plannen die nog voor de komende tijd op stapel staan; het verder professionaliseren van het Welzijnswerk, de doorontwikkeling van de Vraagwijzer/Wmo loket, de actualisatie van de verstrekkingen, het subsidiebeleidskader, de nota Sport en bewegen en de voorbereiding van de overgang van de ondersteunende begeleiding.

In hoofdstuk 5 geven we met het uitvoeringsprogramma een overzicht wat het Wmo beleid allemaal omvat en hoe de verschillende onderdelen samenhangen. Verder staan we stil bij de rol van de Wmo raad, de verantwoording en communicatie.

Hoofdstuk 6 schetst het financiële plaatje van de extra inspanningen. En in hoofdstuk 7 geven we een korte vooruitblik.

Verder is een bijlage opgenomen, met een uitgebreide toelichting op de Wmo.

Hoofdstuk 2 - Visie, doelen en uitgangspunten

2.1. Visie

In de Wmo worden alle gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden rondom de maatschappelijke ondersteuning gebundeld. Onder maatschappelijke ondersteuning worden alle activiteiten verstaan die het mensen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving. De Wmo is als contourenwet bedoeld, waarbinnen de gemeente beleidsvrijheid heeft. De Wmo kent negen prestatievelden, waarop een samenhangend beleid moet worden gemaakt.

Het behouden en versterken van de sociale cohesie is de overkoepelende doelstelling van het beleid van de gemeente. De Wmo biedt ons kansen en ruimte om hier verder aan te werken. Sociale cohesie is voor ons een identiteit, die het beste als volgt kan worden omschreven:

Pijnacker-Nootdorp is een gemeente met een uitstekend woonklimaat, in een groene setting met vele hoogwaardige voorzieningen. Een florerend verenigingsleven, grote (bovenlokale) evenementen en sociale betrokkenheid kenmerken voorts de gemeente, wat mede mogelijk wordt gemaakt door grote aantallen vrijwilligers en mantelzorgers.¹

Het verenigingsleven in Pijnacker-Nootdorp floreert en we hebben veel vrijwilligers en mantelzorgers. Pijnacker-Nootdorp, met de verschillende kernen, is een sterke gemeenschap. Dat betekent niet dat er achterover geleund kan worden. We groeien de komende jaren nog flink en de sociale cohesie blijft niet vanzelf in stand.

Vanuit veel beleidsterreinen wordt bijgedragen aan de sociale cohesie. Het gemeentebestuur kan sociale cohesie niet maken en afdwingen, maar heeft vooral een cruciale rol in het scheppen van de voorwaarden, het leveren van het cement. Sociale cohesie is geen separaat beleidsveld, het beleid dat hiervoor ontwikkeld wordt kan op veel terreinen worden teruggevonden. De Wmo is wel cruciaal voor de sociale cohesie. Werken aan de sociale cohesie vraagt om inzet van de gemeente, burgers én maatschappelijke organisaties.

2.2. Rode draden en doelen: preventie, zelfredzaamheid en participatie

De Wmo draagt bij aan de sociale cohesie via drie, samenhangende rode draden: preventie, zelfredzaamheid en participatie. Bij preventie en zelfredzaamheid gaat het er om dat kwetsbare groepen kunnen (blijven) meedoen aan de samenleving. Participatiebeleid is er op gericht dat zoveel mogelijk mensen meedoen en hun steentje bijdragen aan de sociale cohesie.

Preventieve maatregelen en preventief beleid hebben tot doel te voorkomen dat mensen gezondheidsproblemen en problemen in het sociaal maatschappelijk functioneren krijgen. In ons Wmo preventiebeleid leggen we het accent bij de jeugd en hun ouders (bv het voorkomen van serieuze problemen met opgroeien en opvoeden, schooluitval), sociaal kwetsbare groepen, (bv het voorkomen dat mensen verslaafd of dakloos raken) mantelzorg (voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken en geen eigen leven meer hebben). Door preventieve maatregelen willen we ook de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk voorkomen.

Het beleid gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid is voor mensen die een beperking ondervinden bij het meedoen en ondersteuning nodig hebben. Het gaat er om dat zij over voldoende en goede voorzieningen kunnen beschikken, dat de voorzieningen ketenkwaliteit bieden en dat mensen er aan bijdragen dat ze zo zelfredzaam mogelijk blijven. Wonen, welzijn en zorg, de individuele verstrekkingen en het ondersteunen van mantelzorg dragen er allen toe bij dat ouderen en mensen met een beperking zelfstandig kunnen blijven wonen. Vraagwijzer/Wmo loket geeft informatie en advies over alle mogelijkheden die er zijn om zo zelfredzaam mogelijk te blijven. Andere doelgroepen zijn de jeugd (bijvoorbeeld kinderen met een ontwikkelingsachterstand, individuele jongerencoaching) en sociaal kwetsbare groepen (bijvoorbeeld vrouwenopvang, schuldhulpverlening).

Bij participatie staat centraal dat mensen meedoen aan activiteiten die de sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid bevorderen en hier zelf ook initiatief toe nemen. Met het realiseren van multifunctionele accommodaties maken we het mogelijk dat voor deze activiteiten een plek is. Met de het overige beleid

¹ Nota sociale cohesie oktober 2007, p 3.

stimuleren we actief burgerschap. Met het vrijwilligersbeleid streven we er naar dat het aantal vrijwilligers behouden blijft en waar mogelijk verder toeneemt en ondersteunen we vrijwilligersorganisaties bij hun werk. Het sportbeleid moet er aan bijdragen dat zoveel mogelijk mensen (samen) sporten en bewegen. Met het wijkgericht werken stimuleren we dat burgers initiatief nemen tot activiteiten die de leefbaarheid en onderlinge betrokkenheid in hun buurt en wijk vergroten. In het jeugdbeleid zetten we in op het betrekken van jongeren bij onder andere de wijk. Verder willen via de Wmo raad en de verschillende varianten van jeugdparticipatie de betrokkenheid bij het maken van beleid en plannen versterken. Het participatiebeleid richt zich op alle inwoners. Preventieve maatregelen en beleid gericht op zelfredzaamheid maken het mogelijk dat ook kwetsbare groepen kunnen participeren.

In onderstaand schema zijn de verbanden tussen de drie rode draden nog eens kort samengevat.

Voorwaarden	1. <i>Preventief beleid</i> gericht op het voorkomen van gezondheidsproblemen en problemen in het sociaal maatschappelijk functioneren 2. <i>Beleid gericht op bevorderen van de zelfredzaamheid</i> van burgers
Beoogd gedrag	<i>Participatie</i> van burgers
Doel	Sociale cohesie behouden en versterken

2.3. Uitgangspunten

Bij de uitwerking van het beleid hanteren we een aantal uitgangspunten:

- Een grotere verantwoordelijkheid van (groepen) burgers en een ondersteunende rol voor de overheid voor kwetsbare groepen. Als iemand binnen de eigen omgeving geen ondersteuning kan regelen, komt de overheid er aan te pas en kunnen burgers binnen het door de gemeente gestuurde aanbod terecht voor ondersteuning.
- Vertrouwen in de burger staat voorop. De gemeente neemt haar burgers serieus en hecht belang aan hun mening. We willen ruimte geven door het stimuleren van initiatieven en wegnemen van drempels (letterlijk en figuurlijk)
- Een eerste prioriteit wordt gelegd bij kwetsbare ouderen en mensen met een functiebeperking (de minst zelfredzamen) en hun ondersteuners (mantelzorg/ vrijwilligers in de zorg). Als gemeente willen we dat de maatschappelijke ondersteuning op de juiste plek terecht komt, namelijk bij die mensen die dat het hardst nodig hebben. Iedereen, ongeacht leeftijd of beperkingen, moet volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving.
- Willen burgers invulling kunnen geven aan de eigen verantwoordelijkheid en hun weg kunnen vinden naar de voorzieningen, is goede informatie en advies via een laagdrempelig, goed geoutilleerd loket nodig.
- De samenhang tussen wonen, zorg en welzijn zal versterkt worden, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor de toekomst en de te verwachten groei van doelgroepen. Einddoel is een zo sluitend mogelijk aanbod van voorzieningen die inwoners in staat stellen zelfstandig te (blijven) wonen. De schotten die burgers nu nog vaak ervaren tussen zorg, wonen en welzijn moeten zoveel mogelijk worden weggenomen en samenwerking wordt bevorderd en vastgelegd in (prestatie)afspraken met instellingen.
- De kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning staat voorop. Daarbij gaat het er vooral om dat het aanbod aansluit bij de vraag (ook in omvang) en dat er sprake is van sluitende ketens voor klanten.
- Collectieve voorzieningen gaan voor op individuele verstrekkingen met waar nodig ruimte voor maatwerk.
- De Wmo vraagt om een integrale aanpak. Afstemming en samenwerking in zowel vraag als aanbod is leidend. Dat geldt voor beleid intern binnen de gemeente als ook met en tussen externe partners. De klant staat hierbij centraal en de vraag moet als leidend principe omarmd worden.
- De Wmo biedt kansen voor de gemeente om te regisseren, waardoor de samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke instellingen en burgers versterkt kan worden en instellingen en burgers

uitgedaagd worden hun bijdrage te leveren aan het meedoen en tot vernieuwing en synergievoordelen te komen.

- Via een thematische uitwerking wordt invulling gegeven aan het Wmo beleid. Daarbij zijn de volgende 11 thema's onderscheiden:
  - De individuele verstrekkingen, in het bijzonder de huishoudelijke hulp
  - De éénloketfunctie
  - Integraal jeugdbeleid
  - Integraal accommodatiebeleid
  - Wonen, zorg en welzijn
  - Sociaal kwetsbare groepen
  - Wijkgericht werken
  - Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers
  - Burgerparticipatie bij het maken van Wmo beleid
  - Het subsidiebeleid
  - Het sportbeleid
  - Bibliotheekwerk

2.4. Verantwoordelijkheid en rol van de gemeente

De Wmo biedt gemeenten beleidsvrijheid. Niet alleen over de inhoud van het beleid, maar ook als het gaat over hoe de gemeente haar verantwoordelijkheid en rol invult. De Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) heeft een drietal scenario's ontwikkeld voor de rol van de gemeente, de burger en de aanbieders van welzijn en zorg.² Wij zijn gewend om als gemeente aan het roer te staan en veel te sturen en te investeren in het zelfredzaam houden en krijgen van kwetsbare groepen burgers. Met dit Wmo beleidsplan willen we de koers wat gaan verleggen: we willen meer uitgaan van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, maatschappelijke organisaties en burgers en meer vertrouwen op en ruimte geven aan initiatieven van maatschappelijke organisaties en burgers (die er op veel gebieden ook zijn, zoals de vele activiteiten die door vrijwilligersverenigingen worden georganiseerd). We willen geen alles regelende overheid zijn. Wel zullen wij bij belangrijke beleidsontwikkelingen het voortouw nemen en het maatschappelijk middenveld aanspreken als een noodzakelijke beweging niet op gang komt. Vooral bij de uitvoering van beleid willen we, meer dan voorheen, duidelijke afspraken maken met de maatschappelijke organisaties over de wederzijdse verantwoordelijkheden.

Overigens zijn er al voorbeelden waar we deze nieuwe rol invulling geven: bijvoorbeeld wonen, zorg en welzijn en het wijkgericht werken.

De invloed die de gemeente heeft en de rol die daarbij past verschilt per prestatieveld en kan variëren van regievoerder, facilitator, subsidieverlener, opdrachtgever en soms uitvoerder (bijvoorbeeld individuele verstrekkingen en loket). Ook kan sprake zijn van een combinatie van rollen.

2.5. Maatschappelijke effecten

Met het Wmo beleid willen we voorkomen dat mensen niet kunnen meedoen en willen we de zelfredzaamheid en de participatie bevorderen. Om te weten of we hier succesvol in zijn, is het belangrijk indicatoren te bepalen en te meten. Het overkoepelende doel waaraan de Wmo bijdraagt is het behouden en versterken van de sociale cohesie. Indicatoren hoe het staat met de sociale cohesie zijn:

- Thuisvoelen: de mate waarin inwoners van Pijnacker-Nootdorp zich thuisvoelen in de gemeente, de kern en de wijk.
- Deelnemen: hoeveel mensen deelnemen aan werk, onderwijs, vrijwilligerswerk, onderwijs, sport, cultuur, politiek en sociale contacten.
- Initiatief nemen: hoeveel mensen/initiatieven zijn er om de buurt leefbaarder te maken en te zorgen voor burens.
- Sociale infrastructuur: de aanwezigheid van accommodaties, informele netwerken, vrijwilligersverenigingen en activiteiten, aantal mantelzorgers.
- Leefbaarheid: hoe de inwoners de leefbaarheid ervaren.
- Buiten de boot vallen: hoeveel mensen werkeloos zijn, eenzaam zijn, verslaafd, dakloos, hun school niet afmaken ed.

² Inhoud stuurt de beweging: Drie scenario's voor het lokale debat over de Wmo. RMO, 2006

We gaan een monitor sociale cohesie ontwikkelen. Hiervoor maken we in principe gebruik van bestaande registraties (van de gemeente, diverse instellingen en landelijk) en enquêtes (bijvoorbeeld de Leefbaarheidsmonitor, onderzoek van de GGD), en waar nodig passen we de registraties en enquêtes aan. De monitor zal niet meteen volledig kunnen zijn. Vooral registratiesystemen genereren nog niet altijd de benodigde informatie en het kost tijd deze aan te passen. De eerste keer zal een 0-meting zijn en kan nog niet zoveel gezegd worden in hoeverre doelen zijn gehaald: er is immers weinig vergelijkingsmateriaal. Op onderdelen zal een vergelijking met vergelijkbare gemeenten mogelijk zijn.

Een monitor stelt ons wel in staat ontwikkelingen in de sociale cohesie te volgen en te analyseren. Dit biedt aanknopingspunten voor interventies en beleid. Lastig punt bij het meten van maatschappelijke effecten is altijd te bepalen in hoeverre veranderingen veroorzaakt zijn door beleid, met andere woorden of het beleid zin heeft gehad. Door de resultaten van de monitor te bespreken met experts in onze gemeenten, kunnen we tot plausibele verklaringen komen. Ook zijn sociale effecten op onderdelen lastig in harde cijfers uit te drukken en zullen soms indirecte indicatoren moeten worden opgenomen.

In het 3^e kwartaal gaan we een start maken met de ontwikkeling van de monitor. De monitor zal indicatoren bevatten over preventie (voorkomen dat mensen buiten de boot vallen), zelfredzaamheid en participatie. We onderscheiden vier soorten indicatoren:

- deelname: bijvoorbeeld aantal vrijwilligers en mantelzorgers, aantal zelfstandig wonende ouderen, aantal schoolverlaters, aantal burgerinitiatieven;
- het bereik van voorzieningen, bv aantal bezoekers loket, gebruikers van individuele verstrekkingen, aantal jeugdigen in preventieve hulptrajecten, aantal meldingen Meldpunt bezorgd, aantal matches Bureau Vrijwilligerswerk
- de tevredenheid van gebruikers. Een voorbeeld: uit het eerste tevredenheidsonderzoek dat is gehouden blijkt dat het overgrote deel van de mensen die hulpmiddelen of hulp bij het huishouden krijgen vinden dat dit er zeer veel of redelijk aan bijdraagt dat men zelfstandig kan blijven wonen en/of meedoen in de maatschappij.
- de sociale infrastructuur, waaronder accommodaties en vrijwilligersorganisaties.

Hoofdstuk 3 - Wat hebben we al gedaan?

We hebben gekozen voor een gefaseerde invoering van de Wmo. In 2006 hebben we ons voorbereid op invoering van de nieuwe wettelijke taken: de huishoudelijke hulp, het Wmo loket, de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers en de burger/cliëntenparticipatie. Vervolgens zijn we hard aan de slag gegaan met een vijftal prioritaire thema's: jeugd, wonen/zorg/welzijn, accommodaties, wijkgericht werken en sociaal kwetsbare groepen. In dit hoofdstuk is kort samengevat wat op al deze terreinen is gedaan. Hoe burgers en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij het maken van beleid wordt per beleidstraject vooraf besloten door de gemeenteraad, via de zogenaamde Startnotitie. Per deelterrein beschrijven we kort hoe hier invulling aan is gegeven. Tenslotte beschrijven we kort het bibliotheekbeleid.

3.1. Nieuwe wettelijke taken

In eerste instantie zijn de nieuwe wettelijke taken opgepakt: de huishoudelijke hulp, het loket, de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers en burgerparticipatie.

Huishoudelijke hulp en verordening individuele verstrekkingen

Per 1 januari 2007 is de gemeente verantwoordelijk voor de huishoudelijke hulp. Daarvoor werd dit vanuit de AWBZ geregeld en was het zorgkantoor verantwoordelijk. De Wmo werd pas in juli 2006 officieel vastgesteld. Hoewel we al wel met de voorbereidingen waren begonnen, betekende dit dat er nog geen half jaar de tijd was om de huishoudelijke hulp te regelen. We hebben daarom gebruik gemaakt van de zogenaamde overgangsregeling; de bestaande rechten van inwoners op huishoudelijke verzorging op grond van de AWBZ bleven ongewijzigd tot uiterlijk 1 januari 2008. Verder is het zorgkantoor gemandateerd om ook in 2007 de taken uit te voeren waar het ging om inwoners met een persoonsgebonden budget voor hulp bij het huishouden. In de tweede helft van 2006 is wel de wettelijk verplichte aanbesteding voor hulp bij het huishouden uitgevoerd. Sinds 1 januari 2007 zijn er vijf aanbieders die hulp in natura leveren: Careyn, Pieter van Foreest, Maevita, Evean en Vierstroom-Zorgring. Per 1 januari 2008 zijn alle overgangsrechten beoordeeld en omgezet naar de Wmo, en voert de gemeente alle taken zelf uit.

De gemeente heeft gekozen voor een beleidsneutrale invoering van de huishoudelijke hulp: de criteria om voor huishoudelijke hulp in aanmerking te komen zijn het zelfde gebleven, de eigen bijdragesystematiek is hetzelfde als in de AWBZ (is voor de AWBZ wel gewijzigd wat verhoging van de eigen bijdrage betekent voor sommige inkomenscategorieën), de inhoud van de huishoudelijke hulp is hetzelfde gebleven en aan de berekening van het persoonsgebonden budget is niets gewijzigd. Het bedrag kan wel lager uitvallen doordat twee prijzen –HV1 en HV2- worden gehanteerd in plaats van één onder de AWBZ. Belangrijke reden voor beleidsneutrale invoering was om de continuïteit van de hulp zo goed mogelijk te waarborgen. De route van de cliënt is wel veranderd: het bepalen of iemand in aanmerking komt voor huishoudelijke hulp en zo ja, hoeveel, loopt nu via het Wmo loket/Vraagwijzer (zie ook Vraagwijzer/Loket).

In het land is er nogal wat commotie geweest rondom de overgang van de huishoudelijke hulp naar de gemeenten. Door de aanbesteding kregen soms (grote) organisaties die huishoudelijke hulp boden geen contract meer en kregen cliënten ineens te maken met een andere hulp. In onze gemeente is dat niet het geval geweest. Een ander probleem betrof het niveau van de hulp. Er wordt onderscheid gemaakt tussen huishoudelijke hulp niveau 1 (gaat alleen om het geven van huishoudelijke hulp) en niveau 2 (gaat ook om hulp bij het regelen en organiseren van het huishouden). Niveau 1 zorg wordt meestal door lager opgeleide medewerkers gegeven dan niveau 2 zorg. Met de overgang naar de gemeenten werden er in een keer minder indicaties voor niveau 2 gegeven en meer voor niveau 1. Dat kwam vooral doordat het Indicatieorgaan vroeger geen deskundigheidsniveau indiceerde en het zorgkantoor niet zo lette op het verschil, en de inzet van deskundigheid in feite vooral aan de zorgaanbieders zelf overliet. De gemeenten kijken hier bij de indicatiestelling wel naar. In Pijnacker-Nootdorp hebben de gecontracteerde aanbieders wel signalen afgegeven dat er meer hulp van niveau 1 wordt geïndiceerd, maar tot grote wachtlijsten (omdat het juiste personeel er niet is) en problemen bij de organisaties heeft dit niet geleid. De gemeente heeft met de aanbieders van hulp bij het huishouden afgesproken dat zij elkaar ondersteunen bij het voorkomen en wegwerken van wachtlijsten.

In 2007 is het eerste klanttevredenheidsonderzoek geweest naar onder meer de huishoudelijke hulp. Hieruit blijkt dat gebruikers in onze gemeente in het algemeen iets meer tevreden zijn dan in andere gemeenten.

De huishoudelijke hulp is samen met de voormalige Wvg verstrekkingen vastgelegd in de Verordening individuele verstrekkingen in het kader van de Wmo.

Totstandkoming van beleid: de cliëntenraad is om advies gevraagd over de verordening en een eerste concept is met hen besproken. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen. Door de tijdsdruk die lag op de invoering van de Wmo was er weinig tijd voor de cliëntenraad om zich te beraden.

Samenhang met andere prestatie- beleidsvelden: met het loket (toegang tot huishoudelijke hulp) en Wonen, zorg en welzijn (basispakket zorg en welzijn).

Vraagwijzer/loket

In 2003 is het lokaal loket Vraagwijzer van start gegaan. Vraagwijzer is het gemeentelijke loket voor Wonen, welzijn en zorg, dat spreekuur houdt in het servicepunt in Nootdorp en in het gemeentehuis in Pijnacker. Tot de invoering van de Wmo leverde Vraagwijzer de volgende diensten:

- Informatie over zorg en welzijn;
- Analyseren en verduidelijken van de vraag;
- Wegwijzer (adviseren en transparant maken van diensten van de gemeente en anderen);
- Luisteren (klankbordfunctie zonder verwijzing of advies);
- Hulp bij het invullen van formulieren en doorgeleiden van aanvragen naar de afdeling sociale zaken;
- Doorverwijzen (naar aanbod van voorzieningen, diensten en producten van anderen).

Het loket Vraagwijzer is telefonisch en fysiek bereikbaar tijdens de openingstijden en via email. Indien burgers niet in staat zijn om naar het loket toe te komen en telefonische of digitale afhandeling niet mogelijk is, wordt een huisbezoek afgelegd. Het Wmo loket Vraagwijzer werkt onafhankelijk van aanbieders van wonen, welzijn en zorg, maar werkt hier natuurlijk wel mee samen. Het loket Werk en Inkomen is onderdeel van Vraagwijzer.

Ontwikkeling Vraagwijzer/Wmo loket in 2007

In mei 2006 is de startnotitie 'Wmo Loket, van Vraagwijzer Pijnacker-Nootdorp tot Wmo loket Vraagwijzer' verschenen. In dit plan is een visie geschetst van de doorontwikkeling van VraagWijzer tot Wmo loket. Voor de korte termijn is gekozen voor een pragmatische invalshoek om tijdig (1 januari 2007) een geoutilleerd Wmo loket beschikbaar te hebben, zoals wettelijk is vereist. Onder een Wmo loket verstaan wij: 'een gemeentelijke voorziening die informatie, vraagverheldering, advies, bemiddeling en vaak ondersteuning en toegang tot individuele voorzieningen biedt op de terreinen van wonen, zorg en welzijn.'

ⁱ Op veel fronten functioneerde Vraagwijzer al als een dergelijk loket. Wat aanvullend nodig was, was het onderbrengen van de huishoudelijke zorg in de front- en backoffice van het loket en er voor zorgen dat mensen niets merken van het onderscheid tussen de Wmo (huishoudelijke hulp en hulpmiddelen) en AWBZ (persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding, verblijf in een instelling).

Mensen kunnen vanaf 1 januari vorig jaar ook bij Vraagwijzer terecht voor het aanvragen van huishoudelijke hulp. Wij hebben er bewust voor gekozen de indicatie en toewijzing voor de huishoudelijke verzorging zoveel mogelijk zelf te doen (in tegenstelling tot veel andere gemeenten), en dit blijkt goed te werken. Eenvoudige aanvragen voor hulp bij het huishouden, worden afgehandeld door de loketmedewerker. Complexe hulpvragen door de backoffice (afdeling sociale zaken). Daar waar inwoners een meervoudige aanvraag indienen dat wil zeggen voor zowel AWBZ als Wmo, of alleen voor AWBZ, wordt in elke geval de AWBZ aanvraag door de loketmedewerker of backoffice doorgespeeld naar het C.I.Z.

Er is een fulltime-loketmedewerker bijgekomen waardoor in de loop van 2007 de openingstijden in Pijnacker konden worden verruimd van twee dagdelen per week naar ma/vrij tussen 09.00-15.00 uur. In Nootdorp was het loket aanvankelijk drie dagdelen per week open, maar in verband met de lage bezoekersaantallen nu nog twee keer van 8.30-12.30 uur.

Werkprocessen, protocollen, kennis en vaardigheden en instrumenten ten behoeve van de interne organisatie zijn in opbouw.

Verder ontwikkelt de gemeente samen met de gemeenten Delft, Den Haag, Rijswijk en Wassenaar een Digitale Sociale kaart (DSK). Op dit moment is de ontwikkeling van de kaart in volle gang. Aanbieders van zorg, welzijn en wonen worden actief benaderd om mee te doen. De oplevering staat gepland voor het tweede kwartaal 2008 (waarschijnlijk juni), afhankelijk van de mate van vulling. In elk geval staan dan alle organisaties er met hun NAW-gegevens in. De planning is voor eind van het jaar alle gegevens over zorg, welzijn en wonen in het systeem te hebben.

Mantelzorg en vrijwilligers

Begin maart 2007 is de beleidsnota Ondersteunen mantelzorg en vrijwilligers vastgesteld. De gemeente streeft naar een samenleving met behoud van een sterke onderlinge betrokkenheid, ook en juist nu de gemeente groeit. Vrijwilligers en mantelzorg leveren hier een belangrijke bijdrage aan. Tegelijk krijgen mensen het steeds drukker met werk, gezin en vrije tijd, waardoor mantelzorg en vrijwilligerswerk onder druk kan komen te staan. Kortom: mantelzorgers en vrijwilligers blijven en komen er niet altijd vanzelf. De gemeente wil daarom graag mantelzorgers en vrijwilligers maximaal ondersteunen en we hebben er daarom voor gekozen deze nieuwe taak meteen ter hand te nemen.

Uitgangspunt voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers is dat de uitvoering van de ondersteuning dichtbij huis, op het lokale niveau en op maat plaats vindt.

Ondersteunen mantelzorg

Uit landelijk en lokaal onderzoek blijkt dat de groep mantelzorgers groeit. Van de naar schatting 3.600 mantelzorgers in Pijnacker-Nootdorp begin 2007, krijgt 2/3 geen ondersteuning terwijl de helft daarvan dat wel zou willen. Op basis van landelijke cijfers schatten wij in dat rond de 350 mantelzorgers in Pijnacker-Nootdorp overbelast zijn. Het belangrijkste doel van het beleid is overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Prioriteit wordt gelegd bij het organiseren van een basisstructuur voor ondersteuning van mantelzorgers: een steunpunt mantelzorg. Inmiddels functioneert dit steunpunt als onderdeel van de SWOP. Er zijn meerdere organisaties (vrijwillig en betaald, lokaal en regionaal werkend) die aan mantelzorgers in Pijnacker-Nootdorp ondersteuning (kunnen) bieden. Uit een inventarisatie bleek dat er op zich weinig witte vlekken zijn. Het is niet de bedoeling alle aanbod aan mantelzorgondersteuning bij het steunpunt onder te brengen. De kracht zit juist in de samenhang. Wel is het belangrijk dat er één lokaal herkenbaar punt voor mantelzorgers is en één organisatie die de overall verantwoordelijkheid neemt. Ook willen we de samenwerking tussen organisaties versterken, zodat meer mantelzorgers worden bereikt, een beter gebruik wordt gemaakt van het huidige aanbod aan ondersteuning en knelpunten in het aanbod eerder en beter worden gesignaleerd. Het Steunpunt heeft deze opdracht meegekregen.

Ondersteunen vrijwilligers

In Pijnacker-Nootdorp zijn ongeveer 75 vrijwilligersorganisaties en 75 sportverenigingen. De SWOP heeft een netwerk van 250 vrijwilligers. Op basis van landelijke cijfers zouden er in Pijnacker-Nootdorp tussen de 7.500 en 10.000 vrijwilligers zijn en in totaal 12.000 mensen die minstens een keer per jaar vrijwilligerswerk doen. Bij de SWOP is in april 2006 het Bureau Vrijwilligerswerk van start gegaan, die matcht tussen de vraag naar en het aanbod aan vrijwilligerswerk, informatie en advies geeft over alles wat met vrijwilligerswerk te maken heeft, doet aan promotie en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Voor het ondersteunen van vrijwilligers is daarmee een basisstructuur aanwezig. Het centrale doel voor de komende jaren is uitbreiding van het aantal vrijwilligers. Doordat Pijnacker-Nootdorp groeit neemt ook het potentiële aantal vrijwilligers toe. We streven er ook naar dat er naar verhouding meer vrijwilligers komen. We mikken daarbij vooral op nieuwe doelgroepen: mensen die vrijwilligerswerk willen doen, maar geen behoefte hebben zich aan te sluiten bij een vrijwilligersorganisatie, mensen die eenmalig klussen willen doen, bedrijven, jongeren, mensen met een handicap, mensen die kunnen reïntegreren, allochtonen, mannen, VUT'ers en jong gepensioneerden. Nevendoel is om de huidige vrijwilligers te behouden. Zonder aandacht voor de huidige vrijwilligers kan er veel verloren gaan. Belangrijkste prioriteit was de uitbreiding van het Bureau Vrijwilligerswerk, vooral bestemd voor het bereiken en werven van nieuwe vrijwilligers. Een tweede prioriteit was het betrekken van het bedrijfsleven bij het vrijwilligerswerk, in samenwerking met het Bureau Vrijwilligerswerk. In 2007 is hierover een eerste overleg geweest met het bedrijfsleven.

In de beleidsnota is opgenomen dat we in 2008 het Bureau Vrijwilligerswerk zouden evalueren en op basis daarvan het beleid zonodig bijstellen. Dit blijkt erg snel te zijn. Het Bureau bestaat nog niet zo lang. Daarom is besloten de evaluatie uit te stellen tot 2009.

Totstandkoming van het beleid

Voor het maken van het beleid zijn twee panelbijeenkomsten gehouden met organisaties die mantelzorgers ondersteunen en met vrijwilligersorganisaties: de eerste bij de start om het huidige aanbod, knelpunten en prioriteiten te bespreken en de tweede om het concept plan te bespreken.

Samenhang met andere prestatievelden

Het ondersteunen van mantelzorg en vrijwilligers valt onder prestatieveld 4. Het ondersteunen van vrijwilligers gaat ook over versterken van de sociale samenhang (prestatieveld 1). Vanaf 2009 willen wij

onderzoeken hoe wij het vrijwilligerswerk en de mantelzorg kunnen inbedden in het wijkgericht werken (prestatieveld 1) en de woonservicezones (prestatieveld 5 en 6). In deze gebieden wonen immers veel ouderen die mantelzorg krijgen en is er meer behoefte aan vrijwilligers die een handje kunnen helpen.

(Burger- en cliënten)participatie bij beleid

Kenmerkend voor de Wmo is het horizontale sturingsmodel. De gemeente betreft de lokale samenleving bij het maken van beleid en legt aan de samenleving verantwoording af over de bereikte resultaten (artikel 9, 11 en 12 Wmo). We maken onderscheid in participatie bij het maken van beleid, het vaststellen van beleid en de uitvoering van beleid. In de beleidsvoorbereidingsfase worden burgers en lokale organisaties op verschillende manieren betrokken. Over de beleidsuitvoering wordt op basis van artikel 9 van de Wmo elk jaar een klanttevredenheidsonderzoek gehouden. In 2007 is dit voor het eerst gedaan (zie paragraaf 5.4.)

Dit staat kort beschreven bij elke deelnota en wordt bij elk nieuw beleidsthema in een startnotitie vastgelegd. Bij het vaststellen van beleid speelt de Wmo raad een belangrijke rol. Daarnaast wordt de Wmo raad geraadpleegd over de opzet van het klanttevredenheidsonderzoek.

In de nota Burger- en cliëntenparticipatie Wmo in Pijnacker-Nootdorp is vastgelegd hoe we invulling geven aan de Wmo raad. Voor de Wmo raad zijn er drie modellen: een Wmo adviesraad vanuit bestaande adviesraden, in plaats van bestaande adviesraden en naast bestaande adviesraden. Op langere termijn streven we naar een Wmo adviesraad in plaats van de bestaande adviesraden (de belangrijkste cliëntenraden in Pijnacker-Nootdorp zijn de cliëntenraad WWB/WVG en de Seniorenraad). Uit praktische overwegingen wordt de eerste twee jaar gekozen voor een Wmo adviesraad vanuit de bestaande adviesraden. Het is de bedoeling dat de Wmo raad zich in de loop ter tijd verbreed met vertegenwoordigers van andere prestatievelden. Na twee jaar nemen we aan de hand van een evaluatie een beslissing over de definitieve Wmo raad. De Wmo raad heeft een (van de gemeente) onafhankelijk voorzitter en ondersteuner.

De Wmo raad kan gevraagd en ongevraagd advies geven over het Wmo beleid. Afsproken is dat de Wmo raad door de gemeente betrokken wordt bij het vaststellen van beleid en wel een op zodanig tijdstip, dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn. Het advies van de Wmo raad is niet bindend, maar als de gemeente er van afwijkt volgt altijd overleg. Ook wordt beargumenteerd waarom adviezen niet worden overgenomen. Daarnaast wordt de Wmo raad betrokken bij de jaarlijkse evaluatie en het tevredenheidsonderzoek. Voor individuele verstrekkingen houdt de cliëntenraad vooralsnog het adviesrecht.

De voorlopige Wmo adviesraad is in januari 2008 van start gegaan, midden in de totstandkoming van het Wmo beleidsplan. Over deelnota's die op 1 januari (zo goed als) klaar waren is geen advies gevraagd (Accommodatieplan, De jeugd doet mee!, Wonen, zorg en welzijn, Sociaal kwetsbare groepen).

3.2. Prioriteiten

In de contourennota Wmo is besloten de Wmo themagericht verder uit te werken. Inmiddels is voor vier van de vijf thema's een beleidsnota, plan of uitvoeringsprogramma vastgesteld: jeugd, wonen/zorg/welzijn, accommodatieplan en sociaal kwetsbare groepen. Voor het 5^e thema: wijkgericht werken zal in juli een plan van aanpak klaar zijn. In deze paragraaf geven we per thema een korte samenvatting van de doelen en plannen.

De jeugd doet mee! en Integrale jeugdgezondheidszorg 2008-2009

Prestatieveld 2 van de Wmo gaat over het preventief jeugdbeleid. De wet geeft de gemeente hierin de verantwoordelijkheid voor de volgende 5 functies:

- Informatie en advies over opvoeden en opgroeien;
- Signaleren van problemen;
- Toegang tot het hulpaanbod (lokaal en regionaal);
- Lichtpedagogische hulp (opvoedingsondersteuning, schoolmaatschappelijk werk);
- Coördinatie van de zorg.

De gemeente heeft gekozen voor een integraal jeugdbeleid, omdat de vraag van het kind centraal staat en de levensloop van het kind leidend is voor de inrichting van het jeugdbeleid. Preventie is hier een onderdeel van. Dit is vastgelegd in de nota De jeugd doet mee! Daarnaast is aansluiting gezocht met de jeugdgezondheidszorg, waarvan het beleid regionaal is vastgelegd in de nota Integrale jeugdgezondheidszorg.

In Pijnacker-Nootdorp waren op 1 januari 2007 ruim 14.500 jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. Doordat de gemeente de komende jaren nog groeit, zal het aantal jeugdigen tot 2020 nog flink toenemen tot een kleine 19.000. Hierna volgt een lichte daling tot ongeveer 18.000 in 2027. 30% van onze inwoners bestaat nu en de komende jaren uit jeugd. In 2027 zal dat iets afgenomen zijn tot ongeveer 27%.

De jeugd doet mee!

Het jeugdbeleid is onderverdeeld in drie thema's; Gezin en Zorg, Educatie en werk en Vrije tijd en Veiligheid. Tezamen zorgen zij voor een ononderbroken ontwikkelingslijn van 0 tot 23 jaar, waarbij een sluitende keten van zorg, opvang en ondersteuning wordt gerealiseerd. De visie achter het jeugdbeleid is dat kansen geven aan de jongeren van nu betekent kansen creëren voor Pijnacker-Nootdorp in de toekomst. De kansen voor de jeugd liggen in werk, inkomen en maatschappelijke participatie. Hierbij staat de vraag van het kind centraal. Integraal jeugdbeleid heeft als doel het stimuleren van de eigen kracht en zelfstandigheid van jeugdigen, het bieden van kansen aan jeugdigen en opvoeders en het bevorderen van sociale binding en maatschappelijke participatie van jeugdigen. Zoveel als mogelijk moeten ontwikkelingsachterstanden en uitval van jeugdigen worden voorkomen. Deze algemene doelstelling kan worden vertaald naar een aantal afgeleide doelen:

- verminderen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (zonder startkwalificatie);
- onderwijsbeleid ontwikkelen dat gericht is op de mogelijkheden van het kind;
- veiligheid op scholen en openbare ruimte;
- jongeren onder de 23 jaar zijn aan het werk of volgen een opleiding;
- bevorderen van de sociale veiligheid;
- sociaal isolement dient te worden voorkomen;
- verminderen jeugdcriminaliteit (onder andere ontwikkelen van een methodiek voor bestrijding);
- voldoende voorzieningen voor de jeugd;
- het bieden van betere zorg aan kinderen en hun ouders/verzorgers;
- het voorkomen en terugdringen van verslaving aan genotmiddelen;
- realiseren van voldoende jongerenhuisvesting.

Om deze doelen te realiseren is een pakket maatregelen opgesteld, dat in de periode van 2009-2012 wordt uitgevoerd; in totaal 63 stuks. Op twee onderdelen zal nader beleid ontwikkeld worden: de Centra voor Jeugd en Gezin en de Brede School.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) moet als instrument gaan fungeren om meer samenhang te scheppen tussen het lokale jeugdbeleid, de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg, waar een sluitende keten rond het gezin of kind wordt gecoördineerd. In elke kern komt een CJG. Hoewel het ook om een fysieke plek gaat, gaat het vooral om het functioneren van de keten. In 2008 zullen de visie op de coördinatie van zorg en op de wijze waarop het netwerkinstrument, dat het CJG is, moet gaan functioneren, uitwerken.

Integrale jeugdgezondheidszorg: sterk partnerschap en goede dienstverlening

De gemeenten Delft, Westland, Midden Delfland, Rijswijk, Zoetermeer, Pijnacker-Nootdorp, Wassenaar en Leidschendam-Voorburg hebben sinds 1 januari 2007 de verantwoordelijkheid voor de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en de aansturing daarvan bij de GGD neergelegd. Jeugdgezondheidszorg is preventieve gezondheidszorg ten behoeve van 0-19 jarigen. De 8 gemeenten hebben een regionale visie en uitvoeringsagenda voor Zuid Holland West voor 2008-2009 gemaakt. Deze uitvoeringsagenda onderdeel uit van de nota De jeugd doet mee!

Totstandkoming van de nota De jeugd doet mee!

De jeugd, ouders en betrokken organisaties zijn op verschillende momenten betrokken. De jeugd is betrokken middels vragenlijsten, debatten en middels de klankbord groep jeugd. Ouders zijn betrokken middels vragenlijsten. Ook organisaties die betrokken zijn bij jeugd, hebben vragenlijsten ontvangen. Daarnaast is met enkele organisaties overleg geweest.

Samenhang met andere prestatievelden Wmo

Met sociaal kwetsbare groepen (misbruik alcohol en drugs), accommodatiebeleid (Central Jeugd en Gezin, Brede School, jongerencentra) en loket (doorontwikkeling; wel of niet ook informatie en advies jeugd, JIP).

Wonen, zorg en welzijn

In september 2007 is de kadernota wonen, zorg en welzijn (WZW) vastgesteld, waarin de visie Wonen, zorg en welzijn Pijnacker-Nootdorp is opgenomen en speerpunten van beleid zijn geformuleerd. Deze kadernota is vervolgens uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma WZW dat in mei 2008 door de raad is vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma WZW dient als agenda en spoorboekje in de periode 2008-2011 om de realisatie van de doelen en acties planmatig op te pakken en de voortgang te bewaken. De aanleiding om meer werk te maken van WZW was driedelig: het toenemend aantal ouderen in de gemeente, er speelt veel in de ontwikkeling van het aanbod en de Wmo. De doelgroepen van het WZW beleid zijn ouderen, mensen met een lichamelijke, verstandelijke en/of langdurige psychische beperking en mensen met psychosociale beperkingen. Ouderen vormen de grootste groep. Vergeleken met de rest van Nederland is Pijnacker-Nootdorp nu en tot 2020 niet sterk vergrijsd. Het absolute aantal ouderen neemt wel flink toe: het aantal 55+-ers verdubbelt tussen 2006 en 2020 van ruim 8.500 tot 16.500 en vormt in 2020 bijna 25% van de totale bevolking. Ook het aantal mensen met een lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperking en psychosociale problemen neemt toe. Deze groeicijfers betekenen een zeer sterke toename van de potentiële doelgroepen wonen, zorg en welzijn en dus van de potentiële vraag naar producten wonen, zorg en welzijn.

De speerpunten in de kadernota en uitvoeringsprogramma WZW zijn:

- Vergroten van het aanbod en de diversiteit van geschikte woningen voor 55-plussers, mensen met functiebeperkingen, chronisch psychische problemen en psychosociale problemen.
- Bevorderen individuele zelfstandigheid en maatschappelijke participatie door een integraal aanbod wonen, zorg en welzijn afgestemd op de gebruiker en meegroeidend met de gemeente Pijnacker-Nootdorp.
- Borgen van de beleidsdoelstellingen wonen, zorg en welzijn.

Met deze inzet willen de deelnemende partijen bevorderen dat ouderen en de andere doelgroepen (zo lang mogelijk) zelfstandig kunnen wonen en meedoen aan het gewone leven in onze gemeente.

De maatregelen richten zich op het wonen, zorg en welzijn en het realiseren van woonservicezones.

Wonen

Het streven is dat ouderen en mensen met een beperking in de eigen kern kunnen blijven wonen en dat alle vormen van wonen met zorg (van zelfstandig wonen tot en met beschermd wonen in bijvoorbeeld een verpleeghuis) in de gemeente aanwezig zijn. Het laatste is grotendeels het geval. Het eerste blijkt niet helemaal mogelijk: in Pijnacker zijn er meer mogelijkheden voor geschikte woonvormen en verzorgd wonen voor ouderen dan in de andere kernen. In Nootdorp is meer aanbod voor mensen met een verstandelijke beperking (IPSE). De belangrijkste maatregelen voor de komende jaren zijn:

- levensloopbestendig bouwen;
- bij uitbreidings-, inbreilocaties en herstructurering realiseren van zogenaamde levensloopbestendige nultredenwoningen;
- het opplussen van geschikte eengezinswoningen. Eerst via een voorlichtingscampagne en vervolgens via een pilot met preventief opplussen;
- zorg brengen naar gebieden waar veel ouderen wonen en weinig voorzieningen zijn (Pijnacker-Noord en Oud Delfgauw);
- het realiseren van een kleinschalige woonvorm voor dementerende ouderen;
- het maken van een WZW monitor wonen;
- afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars over deze acties.

Zorg en welzijn

Er is een basispakket zorg en welzijn geformuleerd, wat voor de doelgroep aanwezig zou moeten zijn. Uit een inventarisatie is gebleken dat er in Pijnacker- Nootdorp in 2007 een breed en vrij volledig aanbod is. Voor mensen met psychische beperkingen en voor de meest kwetsbare doelgroepen zijn de basisfuncties minder sterk ingevuld. De komende jaren ligt de prioriteit bij het opvullen van lacunes (waaronder sociaal restaurant, ontmoetingscentrum dementerenden), het aanbieden van haaldiensten vanuit de woonservicezones en het laten meegroeien van het aanbod met de vraag (de doelgroep verdubbelt). De samenwerking in de keten is goed. Dit willen we graag behouden en waar nodig versterken door praktische en pragmatische samenwerking rond projecten en door het uitwerken van jaarlijkse actiepunten en thema's.

Woonservicezones

We werken aan de realisatie van vier woonservicezones rond de bestaande en nog te ontwikkelen centrale winkelgebieden in de kernen Delfgauw, Nootdorp, Pijnacker Centrum/Noord en Keijzershof. Een woonservicezone is een deel van een wijk of kern, waarin optimale condities zijn geschapen voor zelfstandig wonen met welzijn en zorg. Wonen, zorg en welzijn vormen een logisch geheel en zijn afgestemd op de vraag van de bewoners. Er is een programma van eisen geformuleerd voor de voorzieningen, woningen en woonomgeving waaraan elke woonservicezone moet voldoen, per woonservicezone is geïnventariseerd wat nog ontbreekt en zijn acties benoemd.

Totstandkoming van de nota

Het programma is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met aanbieders wonen, zorg en welzijn en cliënt- en belangenorganisaties. De aanbieders wonen, zorg en welzijn zijn verenigd in de beleidsgroep WZW: Rendom Wonen, Vestia Nootdorp, Careyn, Pieter van Foreest, Stichting Welzijn Ouderen Pijnacker Nootdorp, Stichting Kwadraad, Stichting Perspektief, IPSE en GGZ Delfland. De beleidsgroep gaat door om de uitvoering van het plan ook daadwerkelijk te realiseren en te bewaken.

De cliënt- en belangenorganisaties vormen het panel WZW. Hierin zijn vertegenwoordigd: de Seniorenraad, het Platform gehandicaptenbeleid, VAC (adviescommissie voor woning en woonomgeving), de Cliëntenraad sociale zaken, de Samenwerkende bonden van ouderen en de cliëntenraad GGZ.

Samenhang met andere prestatievelden

Het WZW beleid gaat over de prestatievelden 5 en 6 (bevorderen van participatie en zelfredzaamheid en het bieden van voorzieningen aan kwetsbare groepen). Er is samenhang met de individuele verstrekkingen, Vraagwijzer/Wmo loket, het accommodatieplan het ondersteunen van mantelzorg en sociaal kwetsbare groepen.

Accommodatieplan

Het Accommodatieplan is een onderdeel van het integraal accommodatiebeleid dat gaat over onderwijs, welzijn (kinderdagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, bibliotheek, theater en cultuur, ouderenvoorzieningen, jongerenvoorzieningen) en sport.

Voldoende en kwalitatief goede accommodaties zijn een belangrijke voorwaarde voor het bevorderen van de participatie, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken en kernen. De groei van de gemeente vraagt om nieuwe voorzieningen en aanpassing en uitbreiding van bestaande voorzieningen. Doel is het zo doelmatig mogelijk huisvesten van activiteiten op het gebied van onderwijs, welzijn en sport.

Accommodaties worden zoveel mogelijk multifunctioneel gebruikt en zoveel mogelijk geclusterd. De rol van de gemeente is voorwaardenscheppend: burgers zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun eigen welbevinden en dat van hun buurt. In principe wordt er voor gekozen om particulier initiatief in de gelegenheid te stellen activiteiten uit te voeren die bijdragen aan een sociale en leefbare samenleving.

Het Accommodatieplan is een inventarisatie van het gemeentelijk accommodatiebestand op deze terreinen (uitgezonderd buitensport), van de knelpunten en wensen vanuit gemeentelijk beleid én organisaties, lopende initiatieven en oplossingen en actiepunten. Daaruit blijkt dat vooral in Pijnacker al sprake is van (geplande) geclusterde en multifunctionele accommodaties en een goede spreiding. In de andere kernen is dat minder het geval. De belangrijkste acties zijn:

- onderzoek naar de haalbaarheid van een multifunctionele accommodatie in Oud Delfgauw, inclusief programma van eisen, benodigde investering en Centrum voor Jeugd en Gezin;
- onderzoek naar de behoefte aan een bibliotheekfunctie en jongerencentrum in Delfgauw;
- overleg met partijen over de invulling van kinderopvang, peuterspeelzaakwerk en naschoolse opvang in Delfgauw, Nootdorp en Pijnacker;
- in beeld brengen toekomstige behoefte aan geclusterde onderwijs- en welzijnsaccommodaties in Nootdorp en mogelijke locaties;
- bij de geplande multifunctionele accommodaties in Pijnacker-Noord en Keijzershof gewenste en ontbrekende functies onder te brengen, waaronder een Centrum voor Jeugd en Gezin, repetitie- en opslagruimte voor culturele instellingen, jongerenactiviteiten en naschoolse opvang.

In 2008 worden de onderzoeken en nadere verkenningen uitgevoerd. Naast dit accommodatieplan is er ook een Accommodatieplan onderwijs. Deze worden samengevoegd tot één uitvoeringsplan accommodaties, dat een breder karakter krijgt en waarvan alle gemeentelijke accommodaties die behoren tot de sociale infrastructuur onderdeel gaan uitmaken. Hierin zullen de programma's van eisen, investeringen en planning worden opgenomen. Ook zullen overzichtskarten per kern worden gemaakt.

Het streven is dat in 2009 het eerste integrale uitvoeringsplan klaar is. In 2009 zullen we ook keuzes maken over het eigendom en het beheer. Het uitvoeringsplan wordt vervolgens elk jaar geactualiseerd.

Totstandkoming van de nota

De organisaties zijn schriftelijk geraadpleegd, zowel gemeentelijke accommodaties als organisaties die elders gehuisvest zijn. Ook is overleg geweest met een aantal instellingen. Het accommodatieplan is inmiddels door de raad vrijgegeven voor de inspraak.

Samenhang met andere prestatievelden

Het accommodatieplan gaat over prestatieveld 1: het bevorderen van de sociale samenhang. Er zijn relaties met het ondersteunen van vrijwilligers (prestatieveld 4) en alle prestatievelden waarvoor accommodaties nodig zijn, vooral prestatieveld 2 (Centra voor jeugd en gezin, Brede School) en prestatieveld 6 (Wonen, Zorg en Welzijn). Daarnaast heeft dit beleid ook relaties met terreinen die geen onderdeel uitmaken van het Wmo beleidsplan (bijvoorbeeld sport, onderwijs).

Sociaal kwetsbare groepen

Het beleid voor kwetsbare groepen gaat over maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en huiselijk geweld en openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid (prestatieveld 7, 8 en 9). Wij rekenen iemand tot de doelgroep als er sprake is van:

- sociaal kwetsbaar zijn en onvoldoende zelfredzaam zijn (moeilijk mee kunnen komen in de samenleving, onvoldoende in staat zijn in het eigen levensonderhoud te voorzien);
- problemen op meer dan een leefgebied, zoals wonen, gezondheid, inkomen, sociale contacten, dagbesteding, maatschappelijke integratie, middelengebruik;
- niet die zorg krijgen die nodig is omdat er geen hulpvraag vanuit zichzelf is, of omdat er slecht contact is met reguliere hulpverleners.

Delft is als centrumgemeente verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering en krijgt hiervoor jaarlijks een rijksbijdrage. De meeste voorzieningen zijn ook in Delft. Over het beleid en de besteding moet Delft overleg plegen met de regiogemeenten in Delft, Westland en Oostland. Als gevolg van de invoering van de Wmo wordt de samenwerking uitgebreid en geïntensiveerd. Organisaties die bij de uitvoering van het beleid betrokken zijn, zijn onder andere de GGD Zuid Holland West, GGZ Delfland, PerspeKtief, Brijder verslavingszorg en Kwadraad. In de deelnota is het regionale beleid vertaald voor Pijnacker-Nootdorp.

Het is niet bekend hoeveel mensen in Pijnacker-Nootdorp sociaal kwetsbaar zijn. Voor de regio DWO wordt dit geschat op 1500-1550. In 2007 waren in onze gemeente tien meldingen van huishoudelijk geweld, zijn in het sociaal platform 50 casussen van overlast ingebracht en waren er acht zogenaamde zorgwekkende zorgmijders bekend. Omdat Pijnacker-Nootdorp groeit, zullen er ook meer sociaal kwetsbaren komen.

De regionale gezamenlijke doelen richten zich vooral op:

- het voorkomen van maatschappelijke uitval en het bevorderen van maatschappelijk herstel;
- het verbeteren van de levenskwaliteit door het zoveel mogelijk behouden en bevorderen van de zelfredzaamheid, deelname aan de samenleving en een samenhangend aanbod aan voorzieningen,
- het opzetten of beschikbaar hebben van een of meerdere lokale signalerings- en afstemmingsoverleggen OGGZ.

Als het gaat om lokale maatregelen, betekent dit voor Pijnacker-Nootdorp vooral:

- grotere bekendheid van het Meldpunt Bezorgd, zodat de drempel om te melden lager wordt. Bij het meldpunt kunnen mensen telefonisch terecht voor meldingen over sociaal isolement, huiselijk geweld en overlast;
- evaluatie en verbeteren van het functioneren van het Sociaal Platform. Het Sociaal Platform is een overleg van organisaties dat individuele problemen van kwetsbaren bespreekt, een hulpaanbod organiseert of verwijst, het hulpaanbod in kaart brengt en werkt aan het verbeteren van de onderlinge samenwerking;
- een meerjarenactieplan ter voorkoming van alcohol- en/of drugsproblemen bij jongeren;
- met SWOP onderzoeken welke preventieve activiteiten mogelijk zijn met betrekking tot ouderenmishandeling;
- komen tot een lokale overlegstructuur waarin de maatschappelijke doelgroepen vertegenwoordigd zijn en alle relevante problemen aan bod kunnen komen;
- onder de aandacht brengen van de mogelijkheden voor vrouwenopvang bij huiselijk geweld;

- het opzetten van een regionale sociale kaart, zodat cliënten, hun omgeving en hulpverleners beter weten wat er aan hulp is;
- het opzetten van een regionale GGZ monitor, zodat we beter kunnen signaleren en volgen wat de problemen in onze gemeente zijn.

Totstandkoming van de nota

De achterliggende regionale nota is onder verantwoordelijkheid van de gemeente Delft opgesteld.

Samenhang met andere Wmo prestatievelden

Met Wonen, welzijn en zorg, Jeugd (verslaving, huiselijk geweld) en Sociale Zaken (werk en inkomen) is een overlap in doelgroep.

Wijkgericht werken

De gemeenteraad heeft in mei 2007 op eigen initiatief een voorstel voor wijkgericht werken vastgesteld. De raad ziet in wijkgericht werken de mogelijkheid om de bestaande en nieuwe wijken te ontwikkelen tot excellente leefgemeenschappen. Het wijkgericht werken bevindt zich nog aan het begin van zijn ontwikkeling. De toekomstvisie van de raad vraagt om een zorgvuldige en geleidelijke invoering, waarbij het wellicht noodzakelijk is om te experimenteren en de stap wordt gemaakt van wijkbeheer naar wijkontwikkeling. Voor het zomerreces van 2008 zal er een beleidsplan liggen waarin de verdere uitwerking van het wijkgericht werken vanaf 2009 wordt vormgegeven.

Totstandkoming van het plan van aanpak

Als eerste stap naar dit plan is een verkenning gedaan; burgers van Pijnacker-Nootdorp zijn bevroegd over (het belang) van wijkgericht werken, er zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste samenwerkingspartners en er is onderzoek gedaan naar de manier waarop wijkgericht werken is ingevuld en georganiseerd in drie vergelijkbare gemeenten. De resultaten hiervan zijn besproken tijdens een workshop op 19 november jongstleden met externe partners, leden van de commissie wijken en het college. Hierna is een stuurgroep geformeerd, die bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, de twee woningcorporaties, jeugdwerk, SWOP, politie en twee bewonersorganisaties. De stuurgroep heeft de opdracht een plan van aanpak te maken voor het wijkgericht werken in Pijnacker-Nootdorp dat kan rekenen op draagvlak. De stuurgroep is met andere woorden kwartiermaker voor het wijkgericht werken.

Samenhang met andere Wmo prestatievelden

Wijkgericht werken richt zich op prestatieveld 1: het bevorderen van de sociale samenhang. Ook het ondersteunen van vrijwilligers (prestatieveld 4), het accommodatiebeleid (prestatieveld 1) en het jeugdbeleid (prestatieveld) dragen hier direct aan bij. Verder zullen in het kader van het wijkgericht werken gemeentelijke plannen hun vertaling krijgen naar het wijkniveau. Dit geldt onder andere voor Wonen, welzijn en zorg.

Bibliotheek

Bibliotheken hebben de afgelopen jaren een belangrijke ontwikkeling ondergaan. Ze zijn niet meer puur uitlener, maar vervullen diverse activiteiten gericht op het versterken van de culturele participatie én op wegwerken van achterstanden in taal- en leesontwikkeling, zoals bijvoorbeeld kinderen met een taalachterstand of inburgering. Bibliotheken hebben tegenwoordig vijf kernfuncties:

1. Kennis en informatie
2. Podium voor ontmoeting en debat
3. Ontwikkeling en educatie
4. Kunst en cultuur
5. Lezen en literatuur

Deze kernfuncties zijn geen aparte functies maar hebben een grote samenhang en versterken elkaar. In zo goed mogelijk overleg met de gemeente en partners in het veld en het politieke bestuur wordt invulling gegeven aan de kernfuncties. De bibliotheek heeft hiervoor recent een vierjarig beleidsplan gemaakt. De gemeente heeft ingestemd met dit plan.

Het meerjarenbeleidsplan sluit aan bij landelijke ontwikkelingen en richtlijnen. De bibliotheek heeft de visie om een klantgerichte organisatie (vraaggerichte bedrijfsvoering) te worden waar zoveel mogelijk maatwerk wordt geleverd. Vraaggericht werken sluit ook aan bij de trend bij de (semi)overheidsinstellingen om draagvlak te creëren voor beleid en dit succesvol uit te kunnen voeren. In het plan zijn doelstellingen geformuleerd om uitvoering te geven aan de landelijke kernfuncties van een basisbibliotheek. Met het meerjarenbeleidsplan en de huidige subsidie kan de bibliotheek uitgroeien tot een financieel gezonde basisbibliotheek en in grote lijnen uitvoer geven aan de kernfuncties. De kansen op, de beoogde, vergaande samenwerking of een fusie met de 3B bibliotheek worden hiermee vergroot.

Servicepunt Delfgauw

In Delfgauw ontbreekt op dit moment een bibliotheekvoorziening. Vanuit het nieuwe jeugdbeleid en accommodatiebeleid is deze behoefte ook geconstateerd. De bibliotheek speelt met het beleidsplan in op deze behoefte. Het realiseren van dit servicepunt zal verder onderzocht moeten worden. Hierbij zal rekening gehouden worden met de aanwezigheid van bibliotheekvoorzieningen in Pijnacker en Delft. Financiële consequenties zijn hierbij nog niet in beeld.

Op basis van het beleidsplan zal een nieuwe vierjaren subsidieovereenkomst worden afgesloten. Daarnaast zal de gemeente de bibliotheek meer, als gesprekspartner, betrekken bij de beleidsvoorbereiding, -ontwikkeling en -uitvoering van de verschillende beleidsterreinen. Op dit moment wordt niet optimaal gebruik gemaakt van de kennis, kansen en mogelijkheden die de samenwerking tussen gemeente en bibliotheek biedt.

Totstandkoming van het beleid: het beleid is door de bibliotheek zelf opgesteld.

Samenhang met andere prestatievelden: de bibliotheek draagt bij aan de sociale samenhang, in het bijzonder de culturele participatie (prestatieveld 1). Daarnaast is er een relatie met prestatieveld 2; de jeugd (achterstandenbeleid).

Hoofdstuk 4 - Wat gaat er nog gebeuren

Binnen de periode van dit Wmo beleidsplan zullen nog zes thema's worden opgepakt:

- het verder professionaliseren van het Welzijnswerk
- de doorontwikkeling van de Vraagwijzer/Wmo loket
- de actualisatie van de verstrekkingen
- een subsidiebeleidskader
- een nota Sport en bewegen
- voorbereiding overgang ondersteunende begeleiding

In de volgende paragrafen gaan we hier op in.

4.1. Verder professionaliseren Welzijnswerk

Professioneel welzijnswerk wordt gekenmerkt doordat het in staat is te anticiperen en te reageren op maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in het werkveld, het werk professioneel wordt uitgevoerd en sprake is van continuïteit. In het welzijnswerk wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen jeugd en jongeren, algemeen welzijnswerk en ouderen. De afgelopen jaren is al een flinke professionaliseringsslag gemaakt op alle drie de terreinen.³

Het jeugd- en jongerenwerk, dat eerst door de gemeente zelf werd uitgevoerd, is ondergebracht bij de Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden Holland. De lokale peuterspeelzalen zijn per 1 januari gefuseerd in de Stichting PePijn. Kortom: we beschikken inmiddels over professionele organisaties. Prioriteit de komende tijd ligt in de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin en Brede School, waarin het welzijnswerk samen met anderen tot een goed functionerend, professioneel netwerk en innovatie moeten komen. Deze thema's worden opgepakt bij de uitvoering van het jeugdbeleid.

Het welzijnswerk voor ouderen wordt sinds jaar en dag uitgevoerd door de Stichting Welzijn Ouderen Pijnacker-Nootdorp. Inmiddels dekt de naam de lading niet meer, want de SWOP is ook algemeen welzijnswerk gaan uitvoeren: het Bureau Vrijwilligerswerk en het Steunpunt Mantelzorg zijn bij het SWOP ondergebracht. De SWOP heeft zich de afgelopen jaren organisch ontwikkeld. Een toename van taken in combinatie met een groter wordende groep afnemers vraagt om een discussie over de visie op de organisatie van het welzijnswerk en de SWOP in de toekomst.

Lacune in het algemeen welzijnswerk is de ondersteuning van burgerinitiatieven (van groot belang voor het wijkgericht werken).

In februari 2005 is PIT! vastgesteld, de integrale toekomstvisie van en voor Pijnacker-Nootdorp. Hierin is opgenomen dat er één professionele lokale welzijnsorganisatie komt. Inmiddels zijn er meerdere organisaties die (redelijk) professioneel werken. Vraag is of er wel één organisatie moet komen, of dat de samenhang, afstemming en verdere professionalisering ook via netwerkvorming kan plaatsvinden. Ook moet duidelijk worden waar de ondersteuning van burgerinitiatieven kan worden ondergebracht. In 2009 zullen we hierover met de organisaties overleggen en tot een besluit komen. Inzet is om de kracht van de huidige organisaties te bestendigen en knelpunten weg te nemen.

Bij een professionele organisatie van het welzijnswerk hoort ook een professionele aansturing. Wij zullen daarom in ons subsidiebeleid overgaan tot een beleidsgestuurde contractfinanciering. In essentie houdt dit in dat we op basis van beleidsdoelen resultaatgerichte afspraken maken. De gemeente geeft daarbij aan welke beleidsdoelen nagestreefd worden en welke resultaten van de organisaties gevraagd worden. De organisaties maken duidelijk hoe ze hieraan invulling geven, welke diensten ze gaan leveren en wat dat kost. Vervolgens worden de afspraken in een contract vastgelegd, inclusief de wijze waarop de resultaten en effecten gemeten worden en hoe de organisaties op hun prestaties aangesproken worden.

Totstandkoming van het beleid: dit zal in nauw overleg met de betrokken organisaties gebeuren.

Samenhang met andere beleids- en prestatievelden: vooral prestatievelden 1 tot en met 6. Het welzijnswerk heeft een uitvoerende functie in het kader van meedoen door alle inwoners en de zelfredzaamheid en participatie van vooral jeugd, ouderen en kwetsbare groepen.

³ Het gaat hier om welzijnswerk dat gefinancierd wordt door de gemeente.

4.2. Doorontwikkeling Vraagwijzer/Wmo loket

Bij het organiseren van een Wmo loket kunnen gemeenten zelf beslissen over de breedte en diepte van het loket. De breedte heeft betrekking op de doelgroepen (alleen ouderen en mensen met een beperking of bijvoorbeeld ook jeugd en hun ouders) en de voorzieningen (alleen de gemeentelijke voorzieningen tot alle voorzieningen die een klant nodig kan hebben). De diepte gaat over de functies van het loket. Een loket dat zich vooral richt op informatie is een ondiep loket. Een loket dat ook advies geeft, aan vraagverduidelijking doet en de toegang tot de gemeentelijke voorzieningen regelt, is een diep loket. Het Wmo loket/Vraagwijzer/Wmo loket is nu een smal loket als het gaat om de doelgroep, een breed loket als het gaat om de voorzieningen en een diep loket: alleen complexe en meervoudige vraagverduidelijking en cliëntondersteuning wordt door anderen gedaan (ouderenadviseur, MEE, maatschappelijk werk, steunpunt mantelzorg, CIZ).

De gemeente werkt sinds enige tijd aan de dienstverleningsvisie.⁴ Een eerstvolgende stap in de uitvoering is de realisatie van een klantcontactcentrum, waarin alle loketfuncties van de gemeente worden opgenomen. Vervolgens zal gewerkt gaan worden aan de relatie met ketenpartners. Voor de Wmo gaat het dan vooral om de afstemming met andere organisaties die informatie en advies geven en aanbieders van zorg en diensten. De dienstverleningsvisie heeft dus ook consequenties voor de Vraagwijzer/Wmo loket. Daarnaast speelt de vraag of en hoe het loket uitgebreid moet worden tot een loket voor andere doelgroepen van de Wmo. De verdere doorontwikkeling zal in lijn met de dienstverleningsvisie en de Wmo visie verder ontwikkeld worden. Dit betekent:

- het Wmo loket is en blijft een gemeentelijk loket. Dit waarborgt ook de onafhankelijkheid van informatie en advies;
- het gaat niet alleen over de dienstverlening van de gemeente, ook over die van andere overheden en lokale instellingen, uitgezonderd commerciële marktpartijen;
- het loket is 7 dagen per week, 24 uur per dag toegankelijk en bereikbaar voor het indienen van dienstverleningsverzoeken;
- geen schotten in de dienstverlening voor de burgers.

Voor de doorontwikkeling van het loket zal een plan van aanpak worden gemaakt en in het derde kwartaal 2008 zal hiervoor een startnotitie worden voorgelegd aan de raad. In de startnotitie nemen we op hoe klanten en aanbieders en de Wmo raad betrokken worden bij de doorontwikkeling van het loket. Specifiek aandachtspunt in het plan van aanpak zal de vormgeving van het loket zijn. In het dienstverleningsconcept zijn hiervoor diverse opties. Een van de opties is dat er geen fysiek loket, maar een virtueel loket komt: mensen hebben dan contact met het loket via email/internet of telefoon. Indien nodig gaat de gemeente op huisbezoek. Inwoners en raad hechten tot nu toe sterk aan een fysiek Wmo loket in Pijnacker en Nootdorp. In het plan van aanpak zullen we de voor- en nadelen en meerwaarde van een virtueel loket en fysieke loketten in beeld brengen, alsmede de kosten van beide varianten.

Totstandkoming van beleid: in de startnotitie zal worden opgenomen hoe we maatschappelijke organisaties, burgers/doelgroepen en de Wmo raad gaan betrekken bij het maken van beleid.

Samenhang met andere prestatievelden: jeugd (informatie en advies/JIP), Centrum voor Jeugd en Gezin, wonen/zorg/welzijn (afstemming met informatie en adviesfunctie aanbieders), steunpunt mantelzorg (afstemming informatie en adviesfunctie steunpunt).

4.3. Actualisatie van het verstrekkingenboek en herijking verstrekkingen

Kern van het verstrekkingenbeleid in de Wmo is het zogenaamde compensatiebeginsel. Dit houdt in dat de gemeente mensen met een beperking dient te compenseren in geval van problemen met de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Hiervoor moet de gemeente voorzieningen treffen die mensen in staat stelt:

- Een huishouden te voeren;
- Zich te verplaatsen in en om de woning;
- Zich lokaal te verplaatsen;
- Medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

⁴ Dienstverleningsvisie gemeente Pijnacker-Nootdorp, juni 2007

De gemeente moet alle individuele Wmo voorzieningen regelen in een Wmo verordening. In deze verordening moet in ieder geval staan onder welke voorwaarden mensen aanspraak hebben op individuele voorzieningen, hoe de samenhang met de AWBZ is geregeld en hoe de voorziening wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager. De gemeente moet mensen de keuze bieden tussen hulp in natura en een persoonsgebonden budget.

De gemeente heeft bij de invoering van de Wmo gekozen voor een beleidsneutrale verordening. Dit betekent dat het geldende verstrekkingenbeleid voor de voormalige voorzieningen uit de Wet voorzieningen gehandicapten en de criteria voor huishoudelijke hulp uit de AWBZ onveranderd zijn opgenomen in de Wmo verordening. Er zijn dezelfde indicatiecriteria als voor de invoering van de Wmo en het verstrekkingenpakket is gelijk gebleven. Voor wat betreft de eigen bijdrageregels is de systematiek van de AWBZ aangehouden. De Wmo verordening is 'compensatieproof' en de wettelijke afstemming met de AWBZ is geregeld. De huishoudelijke hulp is, conform de wettelijke vereisten, aanbesteed. Voor deze beleidsneutrale invoering is gekozen, om de overgang voor cliënten zo soepel mogelijk te laten verlopen en continuïteit van de dienstverlening te kunnen garanderen.

In het vierde kwartaal van 2008 starten we met het actualiseren van het verstrekkingenboek. Het huidige verstrekkingenboek is opgesteld naar aanleiding van het project 'Wvg op orde' dat november 2005 is afgerond. In dit project is al vooruitgekeken naar de Wmo, in die zin dat meer de nadruk is gelegd op de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Bij de actualisatie van het verstrekkingenboek gaat het er vooral om

1. De voorzieningen hulp bij het huishouden en voormalige Wvg voorzieningen onder één kapstok, namelijk het compensatiebeginsel, te brengen.
2. De beslissing of bedragen voor een aantal vergoedingen (waaronder de verhuiskostenvergoeding) dienen te worden geïndexeerd. Dit punt kwam in het tevredenheidsonderzoek 2007 naar boven.

De actualisatie start in het vierde kwartaal van 2008 en is naar verwachting het eerste kwartaal 2009 afgerond.

Het is de bedoeling het verstrekkingenboek elke twee jaar te actualiseren (kleine aanpassingen binnen de bestaande kaders).

Verder wordt medio 2008 de nieuwe ronde aanbesteding voor de hulpmiddelen opgestart. Het leidt niet tot problemen dat het verstrekkingenboek pas hierna wordt aangepast, omdat er geen grote wijzigingen in de verstrekkingen zelf zullen komen. Wel zal in het bestek bijzondere aandacht zijn voor de levertijden van hulpmiddelen. Uit het tevredenheidsonderzoek van 2007 bleek dat cliënten hier naar verhouding niet erg tevreden over waren.

De Wmo biedt, meer dan de voormalige Wvg, ruimte aan de gemeente voor eigen beleid. In dit beleidsplan zijn de uitgangspunten voor ons Wmo beleid vastgelegd. In 2009 gaan we onderzoeken of dit aanleiding is het verstrekkingenbeleid, dat in eerste instantie beleidsneutraal is ingevoerd, te herijken. Centrale vraag daarbij is of we op een andere manier invulling kunnen en willen geven aan de principes grotere verantwoordelijkheid van de burgers, vertrouwen in de burger, samenhang en kwaliteit van de voorzieningen en collectief voor individueel (met ruimte voor maatwerk). Specifiek aandachtspunt is of de collectieve Wmo-voorzieningen die de gemeente al verstrekt (zoals de maaltijdvoorziening en alarmering) een plek zou moeten krijgen in het verstrekkingenbeleid. Verder willen we onderzoeken of we preventieve voorzieningen (bv individueel en collectief opplussen van woningen) opnemen in het verstrekkingenpakket en hoe we de vervoersvoorzieningen kunnen verbeteren. De herijking zullen we in 2009 opstarten en zal in 2010 afgerond zijn.

Totstandkoming beleid: bij de actualisatie zullen wij de cliëntenraad betrekken. Voor de herijking van het verstrekkingenbeleid maken we een startnotitie, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Hierin zal ook worden opgenomen hoe we maatschappelijke organisaties, burgers/doelgroepen en de Wmo raad gaan betrekken bij het maken van beleid.

Samenhang met andere prestatievelden: met het wonen, zorg en welzijnsbeleid (afstemming individuele verstrekkingen, algemene verstrekkingen, in totaal samenhangend en kwalitatief goed pakket aan voorzieningen), ondersteuning mantelzorg (respijt zorg en hantering criterium gebruikelijke zorg bij indicatie voor huishoudelijke hulp) en loket (toegang tot de verstrekkingen).

4.4. Subsidiebeleidskader

Het Subsidiebeleidskader Welzijn en zorg 2005-2008 loopt af en moet vervangen worden door een nieuw beleidskader. Ook moeten de Wmo subsidies in het beleidskader worden ondergebracht. Het subsidiebeleidskader geeft zowel de inhoudelijke als financiële kaders aan voor de verdeling van subsidies, alsmede de subsidiecriteria, de verdeelregels en de procedures. Het huidige subsidiebeleidskader is verlengd tot en met 2009. Het nieuwe beleidskader loopt dus van 2010 tot en met 2013 en moet voor het einde van 2008 door de raad zijn vastgesteld.

Het Wmo beleidsplan en de onderliggende deelnota's vormen mede de inhoudelijke basis voor het nieuwe subsidiebeleidskader. Het bedrag dat in 2008 beschikbaar was voor subsidies plus de intensiveringen die in de deelnota's zijn opgenomen, vormen het financieel kader.

Met de instellingen die een budgetsubsidie van meer 10.000 euro krijgen willen we geleidelijk overgaan tot beleidsgerichte contractfinanciering (zie ook paragraaf 4.1.). De afgelopen tijd is al een start gemaakt met meerjarige (prestatie)afspraken. Voor instellingen die een waarderingssubsidie of een eenmalige subsidie krijgen is contractfinanciering niet aan de orde.

Totstandkoming van beleid: er is al een startnotitie vastgesteld. De instellingen die subsidie ontvangen zijn betrokken bij het beleid. Er zijn interviews gehouden met instellingen die een budgetsubsidie ontvangen, workshops geweest voor organisaties die een waarderingssubsidie krijgen en organisaties die eenmalig subsidie hebben ontvangen hebben een vragenlijst gehad. Het concept-subsidiebeleidskader zal worden voorgelegd aan instellingen en organisaties en de Wmo-raad.

Samenhang met andere beleids- en prestatieveldenvelden: verstrekingen (wat gaat via subsidies, wat gaat via verstrekingen), Wonen, zorg en welzijn (subsidies basispakket welzijn en zorg), sociale samenhang (prestieveld 1 en vrijwilligers prestatieveld 4; hoe versterken door subsidieverstreking).

4.5. Sport en bewegen

Sport en bewegen dragen bij aan de sociale cohesie: mensen doen wat met elkaar en ontmoeten elkaar. Het blijkt belangrijk te zijn voor de integratie tussen groepen inwoners en het is gezond. We willen de deelname aan sport daarom graag stimuleren en de inwoners in de gelegenheid stellen om te bewegen en sporten. De gemeente heeft daarbij vooral een voorwaardenscheppende rol.

Omdat Pijnacker-Nootdorp groeit, is het belangrijk dat de sportvoorzieningen meegroeien. Ook de sportverenigingen en commerciële sportorganisaties hebben behoefte aan een toekomstbeeld voor de ruimte voor sport. Een belangrijke vraag die in de nota Sport en Bewegen beantwoord zal worden is: welke sportvoorzieningen heeft Pijnacker-Nootdorp nodig in 2015 bij 60.000 inwoners? Inzet is het realiseren en in stand houden van een in kwantitatief en kwaliteit opzicht, goede en betaalbare (multifunctionele) voorzieningen en gezonde sportinstellingen.

Daarnaast willen we de mogelijkheden onderzoeken hoe het sporten en bewegen voor ouderen en jeugd, die niet verbonden zijn aan een vereniging verder gestimuleerd kan worden en welke rol de sportorganisaties hierin kunnen spelen. Er zijn sportorganisaties die zich graag maatschappelijke willen inzetten, bijvoorbeeld voor de naschoolse opvang, activiteiten voor senioren en programma's om overgewicht tegen te gaan. Verder gaat het om meer ruimte te creëren of geschikt te maken voor de jeugd om ongeorganiseerd te sporten (trapveldjes, speelplaatsen, pleinen, etc.). De nieuwe nota Sport en bewegen moet richting geven aan het lokale sportbeleid voor de periode na 2009.

Totstandkoming van het beleid: de nota wordt samen met het Sportplatform gemaakt. Sportinstellingen worden op verschillende momenten betrokken en geraadpleegd.

Samenhang met andere prestatie- beleidsvelden: accommodatieplan (sportvoorzieningen bij scholen, sportvoorzieningen bij multifunctionele accommodaties), jeugdbeleid (bewegen door de jeugd).

4.6. Ondersteunende begeleiding

Bij het begin van de Wmo was het de bedoeling dat na de huishoudelijke hulp de ondersteunende begeleiding van de AWBZ zou overgaan naar de gemeenten. Dit is niet over de volle breedte doorgegaan. Wel is per 1-1-2008 een deel van de functie ondersteunende begeleiding algemeen (OB-a) uit het Besluit Zorgaanspraken geschrapt (en daarmee uit de AWBZ). Het overwegende deel van deze mensen behoort tot de doelgroep van instellingen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Ook zijn er andere instellingen (vooral thuiszorg) die 'ontregelde gezinnen' deze begeleiding op psychosociale grondslag bieden. De bestaande indicaties blijven geldig tot uiterlijk 1-1-2009, tenzij ze eerder aflopen. 2008 wordt daarmee een overgangsjaar. Gemeenten hebben tot 1 januari 2009 de tijd om zich op de nieuwe situatie voor te bereiden. Dit zal in nauw overleg met de gemeente Delft gebeuren, die als centrumgemeente verantwoordelijk is voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

Hoofdstuk 5 - Uitvoeringsprogramma

5.1. Samenhang in het beleid

Met dit plan hebben we een samenhangend Wmo beleid in de steigers gezet. Preventie, zelfredzaamheid en participatie zijn de drie rode draden in ons Wmo beleid. Door integraal beleid voor specifieke doelgroepen werken we hieraan. In onderstaand schema is weergegeven waar de samenhang tot uiting komt. Deze samenhang zullen we ook in de uitvoering bewaken. Dit doen we op twee manieren; via het wijkgericht werken en projectmatig. Het wijkgericht werken is een manier om de verschillende maatregelen die betrekking hebben op wijken en kernen met elkaar te verbinden. Bij projecten gaat het vooral om de ontwikkeling van multifunctionele accommodaties en om specifieke onderdelen, zoals bijvoorbeeld preventieprojecten ter voorkoming van overmatig alcohol- en drugsgebruik (jeugd en sociaal kwetsbare groepen).

Doelgroep	Doelen	Nota's en acties	Prestatieveld	Samenhang overig beleid
Jeugd	Voorkomen en vroegtijdig signaleren problemen Bevorderen zelfredzaamheid Bevorderen sociale en maatschappelijke participatie	De jeugd doet mee! Accommodatieplan (fysieke infrastructuur Centra Jeugd en Brede Scholen)	Prestatieveld 2: preventief jeugdbeleid.	Bevat feitelijk breed jeugdbeleid en niet alleen Wmo taken
Ouderen, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of langdurige psychische en psychosociale beperkingen	Preventie Bevorderen zelfredzaamheid Voorwaarden sociale en maatschappelijke participatie	Wonen, zorg en welzijn, Vraagwijzer/loket, herziening verstrekkingenboek, ondersteunen mantelzorg en vrijwilligers Accommodatieplan (fysieke infrastructuur welzijn en zorg)	Prestatievelden 3, 4, 5 en 6	Gaat ook over wonen.
Sociaal kwetsbare groepen	Voorkomen van maatschappelijke uitval en bevorderen zelfredzaamheid	Deelnota Sociaal kwetsbare groepen	Prestatievelden 7,8 en 9	Werk en inkomen.
Iedereen	Meedoen door iedereen: sociale, maatschappelijke en politieke participatie	Wijkgericht werken Sport Bibliotheek Accommodatieplan De jeugd doet mee! (participatie jongeren) Ondersteunen vrijwilligers Verder professionaliseren welzijnswerk Burger/cliëntenparticipatie	Prestatieveld 1	Werk en inkomen in relatie tot sociale en maatschappelijke participatie.

5.2. Overzicht uitvoeringsprogramma

In onderstaande tabel staat een overzicht van de acties en het beleid die in dit Wmo beleidsplan zijn opgenomen. In de nota De Jeugd doet mee!, het uitvoeringsplan Wonen, welzijn en zorg en de deelnota Sociaal kwetsbare groepen zijn uitvoeringsplannen opgenomen. In dit overzicht beperken we ons tot onderwerpen uit deze nota's die nog verder uitgewerkt moeten worden en de nieuwe beleidsthema's.

	3 ^e kwartaal 2008	4 ^e kwartaal 2008	2009	2010
Monitor		Start ontwikkeling	Basismodel gereed	Eerste meting
Mantelzorg en vrijwilligers			Evaluatie Bureau Vrijwilligers-werk Onderzoek aansluiting wijkgericht werken en wosezones	
Burger/ cliëntenparticipatie	Afspraken met Wmo raad over rol bij nieuw beleid			Evaluatie en besluit definitieve Wmo raad
Wonen, zorg en welzijn			Haalbaarheidsonderzoek en besluitvorming nieuwe producten welzijn en zorg	Pilot preventie opplossen uitwerken en starten
Jeugd				
Brede School	Startnotitie			
Centra Jeugd en Gezin	Startnotitie			
Accommodaties	Verwerken inspraakreacties, haalbaarheidsonderzoek + uitwerken pve's	Haalbaarheidsonderzoek + uitwerken pve's	Uitvoeringsplan	
Eigendom en beheer			Startnotitie	
Professionalisering welzijnswerk			Afspraken met organisaties over toekomstige structuur en verdere professionalisering	
Doorontwikkeling Vraagwijzer/Wmo loket	Startnotitie			
Verstrekkingenboek		Opstarten kleine aanpassingen	Startnotitie herijking verstrekkingen	
Subsidiebeleid		Afgerond		
Tevredenheidsonderzoek		Jaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks
Sportnota	Startnotitie gereed			
Bibliotheek	Start uitvoering beleidsplan			
Verantwoording	Aan het ministerie van VWS	Jaarlijks in burgerjaarverslag	Jaarlijks in burgerjaar-verslag en ministerie VWS	Idem

5.3. Rol Wmo raad

De Wmo raad heeft een adviserende rol bij de vaststelling van Wmo beleid.

De voorlopige Wmo raad is om advies gevraagd over het concept Wmo beleidsplan. Ook hebben de verantwoordelijk wethouders overleg gehad over het plan met de Wmo raad. De schriftelijke reactie van de Wmo raad is bij het advies aan het college en het voorstel aan de raad gevoegd.

De Wmo raad is in januari 2008 begonnen in een voorlopige samenstelling. Nog niet alle prestatievelden zijn in de Wmo raad vertegenwoordigd. Dat moet de komende tijd gebeuren. Het werken met een Wmo

raad is bovendien nieuw voor burgers, cliënten én gemeente. We vinden het belangrijk om in ieder geval twee keer per jaar met de Wmo raad te bespreken hoe het de werkwijze bevalt . Met de Wmo adviesraad zijn alleen afspraken gemaakt over hun betrokkenheid bij het Wmo beleidsplan en nog niet over hun rol bij de uitwerking van het nieuwe beleid en de evaluatie van het beleid (tevredenheidsonderzoek). Het is gebruikelijk dat we voor nieuw beleid startnotities maken, die door de gemeenteraad worden vastgesteld. Hierin wordt ook opgenomen hoe we burgers en doelgroepen betrekken bij de voorbereiding van beleid en hoe we de Wmo adviesraad betrekken bij de vaststelling van beleid. Voor de komende tijd gaat het in ieder geval om: de doorontwikkeling van Vraagwijzer/Wmo loket, de herijking van de individuele verstrekkingen, het subsidiebeleidskader en de nota Sport en bewegen. Wat betreft de individuele verstrekkingen moet ook worden afgesproken hoe de adviesrol van de Wmo raad zich verhoudt tot die van de cliëntenraad. Dit alles laat onverlet dat de raad altijd ongevraagd advies kan uitbrengen.

5.4. Verantwoording

De gemeente heeft een jaarlijkse verantwoordingsplicht richting burgers. Hierin staan de prestaties van het afgelopen jaar en de resultaten van een tevredenheidsonderzoek onder vragers naar maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast heeft de gemeente een jaarlijkse verantwoordingsplicht aan het rijk. Gemeenten moeten elk jaar voor 1 juli verantwoording afleggen. In de Regeling maatschappelijke ondersteuning zijn de onderwerpen opgenomen waarover gemeenten moeten rapporteren aan burgers en rijk: de kwaliteit van de producten en diensten, de betrokkenheid van burgers bij het Wmo beleid, de activiteiten en resultaten op de verschillende prestatievelden en het eigen bijdragebeleid. Door het ministerie is een vragenlijst gemaakt die gebruikt kan worden bij het in beeld brengen van de prestaties. Wij zullen op basis van deze vragenlijst voor 1 juli de prestaties tussen januari 2007 en juli 2008 in beeld brengen, dit bespreken met de Wmo raad en hierover verslag doen in het burgerjaarverslag. Omdat we voor veel onderdelen nog in de opstartfase zitten van de uitvoering van het Wmo beleid zullen nog niet op alle onderdelen prestaties te melden zijn.

Verder zullen we meedoen aan de zogenaamde benchmark Wmo van de SGBO, waardoor we onze aanpak en resultaten kunnen gaan vergelijken met andere gemeenten. Verder zullen we door de nieuwe monitor ook meer inzicht kunnen geven in de resultaten en effecten van ons beleid.

5.5. Communicatie

Met de communicatie rondom het Wmo beleidsplan willen we alle inwoners informeren over hoe het Wmo beleid binnen onze gemeente is ingericht en wat dat voor hen betekent. De Wmo kent daarnaast verschillende doelgroepen (jeugd, ouderen, mantelzorgers, vrijwilligers, en diverse kwetsbare groepen). Deze groepen zullen we op maat informeren. Hiermee willen we bereiken dat onze inwoners:

- weten dat de gemeente een Wmo beleid heeft (wat dit beleid omvat, dat zij daar gebruik van kunnen maken, hoe ze dit kunnen doen) en weten waar ze terecht kunnen voor meer informatie
- een positieve houding hebben ten opzichte van dit beleid
- gebruik maken van de mogelijkheden voor meedoen en ondersteuning.

Het Wmo beleid wordt breed gecommuniceerd. In de communicatie wordt rekening gehouden met de negen prestatievelden. We gaan de communicatie daarvoor thematisch inrichten. De communicatie gaat niet in één keer. Juist omdat het Wmo beleid zo veelomvattend is gaan we dit over een periode van een jaar regelmatig onder de aandacht brengen.

Na het vaststellen van de Kadernota, weten we hoeveel geld er beschikbaar is en welke acties uit het Wmo beleidsplan we daadwerkelijk gaan uitvoeren. We starten daarom na de zomer met de uitvoer van de communicatie. We beginnen in ieder geval met een Wmo krant waarin het brede Wmo beleid aan bod komt. We denken er aan om vervolgens per thema van het Wmo beleid een serie themapagina's te maken en/ of artikelen (interviews) in Telstar te publiceren en iets om mee te geven als inwoners langskomen voor meer informatie.

De specifieke communicatieaanpak, een uitwerking van de doelgroepen en thema's en planning van de acties wordt in een communicatieplan verder uitgewerkt.

Hoofdstuk 6 - Financiën

We onderscheiden wat betreft de Wmo drie soorten kosten voor de komende jaren:

- de kosten die gemoeid zijn met de invoering en uitvoering van de nieuwe Wmo taken, waarvoor de gemeente geld krijgt vanuit het Rijk (huishoudelijke hulp, diverse subsidieregelingen waaronder ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers en informatie/advies)
  - de kosten die voortvloeien uit recent ontwikkeld beleid (jeugd, wonen/welzijn/zorg, accommodatiebeleid, sociaal kwetsbare groepen)
  - de kosten die zullen voortvloeien uit beleid dat in ontwikkeling is en de komende tijd wordt ontwikkeld (wijkgericht werken, subsidiebeleidskader, doorontwikkeling loket, actualiseren verstrekkingsbeleid).
- In dit hoofdstuk komen de drie soorten kosten achtereenvolgens aan de orde. Aan het einde geven we een overzicht van de extra investeringen.

6.1. Uitvoering nieuwe Wmo taken

De gemeente krijgt in 2008 € 1.925049 voor de uitvoering van de Wmo. Dit betreft hulp bij het huishouden, subsidieregelingen AWBZ, uitvoeringskosten en vervoerskosten die voorheen uit de AWBZ werden vergoed. Het budget voor 2009 is pas in september 2008 bekend. In principe groeit het budget mee met het aantal inwoners, al gaan de kosten voor de baat uit, zoals op veel andere beleidsterreinen. Het budget voor de huishoudelijke hulp is in 2007 licht overschreden. Doordat er bij de voormalige Wvg verstrekkingen geld is overgebleven, is er in totaal geen overschrijding geweest op de individuele verstrekkingen. Naar verwachting zal dat de komende paar jaar ook lukken.

Voor de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers heeft de gemeente bovenop wat het rijk beschikbaar stelde extra geïnvesteerd. Het gaat om 51.000 euro op jaarbasis. Dit bedrag is in 2007 structureel opgenomen in de begroting. Eind 2007 heeft elke gemeente eenmalig extra middelen gekregen voor het ondersteunen van mantelzorg. Het gaat om gelden die zijn overgebleven van het mantelzorgcompliment. Met dit compliment wilde de overheid mantelzorgers waarderen voor hun inzet. Per cliënt die beroep deed op AWBZ zorg, kon voor een mantelzorg 250 euro worden aangevraagd. Aan de regeling zaten veel haken en ogen, waardoor er veel geld is overgebleven. Pijnacker-Nootdorp heeft ruim 40.000 euro gekregen. Dit geld zal in overleg met het Steunpunt mantelzorg en het Bureau Informele Zorg (dat een aantal regionale taken heeft voor ondersteuning van mantelzorgers) worden besteed. Voor de kosten die de Wmo raad maakt zoals ondersteuning, presentiegeld en administratieve uitgaven, heeft de Wmo raad de beschikking over een bedrag van 7.500 euro. Dit wordt betaald uit de uitvoeringskosten die de gemeente van het Rijk krijgt. Mocht dit onvoldoende zijn, dan kan de Wmo raad een verzoek indienen voor aanvullende middelen. De komende twee jaren wordt bekeken welke middelen de Wmo raad structureel nodig heeft, om haar adviesrol goed invulling te kunnen geven. Het jaarlijks tevredenheidsonderzoek onder gebruikers van individuele verstrekkingen kost 4.000 euro per keer. Dit bedrag wordt ook betaald uit de uitvoeringskosten Wmo.

6.2. Recent ontwikkeld beleid

De beleidsnota De jeugd doet mee!, het Uitvoeringsprogramma Wonen, zorg en welzijn, de Wmo deelnota Sociaal kwetsbare groepen en het Accommodatieplan zijn recent door de gemeenteraad vastgesteld. Over de extra investeringen die hierin zijn opgenomen, moet nog bij de behandeling van de Kadernota worden besloten.

Jeugd

De Wmo verplicht de gemeente tot het voeren van een preventief jeugdbeleid. We hebben bewust gekozen voor het maken van integraal beleid en geen knip te maken tussen preventief jeugdbeleid en overig jeugdbeleid. Lang niet alle kosten voor de jeugd kunnen daarom op het conto van de Wmo worden geschreven. Binnen het jeugdbeleid hebben we drie thema's; gezin en zorg, educatie en werk en vrije tijd en veiligheid. Op alle drie de thema's investeren we de komende jaren.

Voor gezin en zorg gaat het meeste geld de komende jaren zitten in de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin. De exploitatie van de Centra voor Jeugd en Gezin zal in principe binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen plaatsvinden. Dit bedrag loopt op van 144.246 euro in 2008 tot 419.461 euro in 2011. Door de berekeningssystematiek die het Rijk hanteert, ontvangen we minder middelen dan het aantal jeugdigen dat momenteel daadwerkelijk aanwezig is. Wat betreft de investering in het fysiek vormgeven van het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt in het Accommodatieplan onderwijs rekening

gehouden met een bedrag van 630.960 euro. Dit wordt toegevoegd aan het budget voor de nieuw te realiseren multifunctionele accommodatie in Pijnacker Noord. De investeringen in Delfgauw en Nootdorp zijn op dit moment nog niet in beeld.

Daarnaast gaan we extra investeren in het realiseren van jongerencoaching (wettelijk verplicht), opvoedings- en opgroei-ondersteuning, het versterken van de weerbaarheid en zelfvertrouwen van kinderen en jongeren en het verbeteren van de het functioneren van de jeugdpreventieteams. De extra middelen voor educatie en werk zijn bestemd voor het terugdringen van onderwijsachterstanden en het lokaal onderwijsbeleid. Het beleid voor de Brede School moet nog verder ontwikkeld worden. De uitvoering is in principe budgettair neutraal, maar afhankelijk van de ontwikkelde visie zullen bij de Kadernota 2009 de financiële consequenties worden meegewogen.

Het extra geld voor vrije tijd en veiligheid gaat vooral naar het realiseren van voldoende voorzieningen voor de jeugd (bijvoorbeeld kind- en tienerwerk, meidenwerk). Daarnaast zijn middelen gereserveerd voor het versterken van de jeugdparticipatie en het versterken van de sociale veiligheid (bv activiteiten gericht op ouders van kinderen die crimineel gedrag vertonen).

	Extra 2008	Extra 2009	Extra 2010	Extra 2011	Extra 2012
Gezin en zorg	35.000	90.000	85.000	85.000	85.000
Educatie en werk	-	33.934	26.642	17.891	19.891
Vrije tijd en veiligheid	99.250	213.000	210.560	220.970	215.330
Totaal	134.250	336.934	322.202	323.861	320.221

Uitvoeringsprogramma Wonen, zorg en welzijn

Ook voor wonen, welzijn en zorg geldt dat gekozen is voor een integrale aanpak en niet scherp is gekeken wat wel en niet des Wmo's is. De extra investering in wonen gaat voor het grootste deel naar een voorlichtingscampagne om ouderen bewust te maken tijdig (voorzorgs)maatregelen te nemen om de eigen woning (met kleine ingrepen) geschikt en veilig te maken om in te blijven wonen. De pro memorie kosten voor 2011 en 2012 betreffen een pilot opplussen. We zullen nog bekijken of de kosten voor preventie en collectief opplussen deels kunnen worden gefinancierd uit het budget voor individuele verstrekkingen (woningaanpassingen). Het aantal ouderen en mensen met een beperking in Pijnacker-Nootdorp neemt de komende jaren flink toe. Behoud van kwaliteit en diversiteit van het basispakket welzijn en zorg vraagt daarom om een meegroeïend budget. De extra impuls gaat naar uitbreiding van het aanbod op nieuwe locaties (Delfgauw en Keijzershof), verbreding van het aanbod met het accent op de meest kwetsbare groepen en naar het opvullen van lacunes (bijvoorbeeld sociaal restaurant en ontmoetingscentrum voor dementerenden).

	2008	2009	2010	2011	2012
Wonen	100.000	150.000	25.000	PM	PM
Zorg en welzijn	40.000	125.000	225.000	325.000	425.000
totaal	140.000	275.000	250.000	325.000	425.000

Accommodatieplan

Het accommodatieplan is vooral een inventarisatie van het gemeentelijk accommodatiebestand, de knelpunten en wensen en lopende initiatieven. In 2009 zal een uitvoeringsplan voor alle accommodaties voor de sociale infrastructuur worden gemaakt (welzijn, sport, onderwijs, centra voor jeugd en gezin), dat aansluit op het Accommodatieplan onderwijs. In dit uitvoeringsplan zullen ook de benodigde investeringen en exploitatiegevolgen in beeld worden gebracht. Binnen het kader van de Wmo gaat het om de geclusterde welzijnsaccommodatie in Oud Delfgauw, de multifunctionele accommodaties in Pijnacker-Noord, Keijzershof en Ackerswoude en de Centra voor Jeugd en Gezin (in principe worden die per kern ondergebracht in een van de multifunctionele accommodaties).

Sociaal kwetsbare groepen

De deelnota Sociaal kwetsbare groepen neemt, als het gaat om de financiën, een bijzondere positie in. Delft is als centrumgemeente voor de regio Delft, Westland en Oostland verantwoordelijk voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ), maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en vrouwenopvang (prestatievelden 7, 8 en 9). De gemeente Delft krijgt hiervoor jaarlijks een rijksbijdrage in de vorm van een doeluitkering. Het beleid wordt binnen dit financieel kader uitgevoerd.

6.3. Nieuw beleid

Nu en de komende tijd wordt verder gewerkt aan nieuw beleid; wijkgericht werken, de doorontwikkeling van de Vraagwijzer/Wmo loket, de actualisering van het verstrekkingenbeleid, het subsidiebeleidskader, de sportnota en de bibliotheek. Verder gaan we de monitor sociale cohesie ontwikkelen en moet het welzijnswerk verder geprofessionaliseerd worden. De kosten van het nieuw beleid zijn nog niet bekend. Voor het wijkgericht werken is al structureel 200.000 euro extra op jaarbasis begroot. Het voorstel zal waarschijnlijk zijn dit bedrag in 2009 grotendeels te besteden aan een pilot met de nieuwe werkwijze en het honoreren van burgerinitiatieven (wijkbudgetten). Een meerjarige begroting moet nog worden gemaakt. Het subsidiebeleid en de actualisering van het verstrekkingenbeleid worden budgettair neutraal uitgevoerd.

De subsidie voor de bibliotheek zal meegroeien met de groei van de gemeente, hierbij zal de subsidie (excl. Huisvestingskosten) gelijk zijn aan € 12,- per inwoner. Voor de jaren 2008 en 2009 voldoet de subsidie aan de landelijke richtlijnen. De financiële consequentie voor 2010 en 2011 worden verder uitgewerkt in de kadernota 2009.

Het overhevelen van de ondersteunende begeleiding voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang kan leiden tot een groter beroep op de gemeente. De mogelijke gevolgen zullen in overleg met Delft in beeld worden gebracht.

6.4. Overzicht

De uitvoering van de gemaakte plannen vergt een extra investering. In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen waarvoor extra geld nodig is.

	Extra 2008	Extra 2009	Extra 2010	Extra 2011	Extra 2012
Jeugd	134.250	336.934	322.202	323.861	320.221
Wonen, welzijn en zorg	140.000	275.000	250.000	325.000	425.000
Totaal	274.250	611.934	572.202	648.861	745.221

Nog niet alle plannen kunnen financieel doorgerekend worden, omdat ze eerst verder uitgewerkt moeten worden. Ook moet op onderdelen nog nader beleid ontwikkeld worden. Dit betekent dat er voor de komende jaren ook een aantal Pro Memorie posten zijn. Dit betreft:

- doorontwikkeling van de Vraagwijzer/het Loket
- eventueel onvoorziene kosten Centra voor Jeugd en Gezin en Brede School
- elektronisch Kinddossier en verwijssysteem jongeren
- ontmoetingsplekken jeugd in de openbare ruimte
- investerings- en exploitatiekosten nieuwe multifunctionele centra
- pilot opplussen
- wijkgericht werken
- professionalisering van het welzijnswerk
- de monitor
- de nota Sport en bewegen
- de bibliotheek (vanaf 2010)
- gevolgen overheveling ondersteunende begeleiding voor maatschappelijke opvang.

De kosten die op dit moment niet bekend zijn, worden meegenomen bij de begrotingsbehandeling in november, de Kadernota 2009 of de begrotingsbehandeling 2009.

Hoofdstuk 7 - Vooruitblik

Het Wmo beleid blijft altijd in ontwikkeling en is nooit af. Actuele ontwikkelingen zullen om verdere actie of bijstelling van beleid vragen. Ook de wetgeving zelf is nog continu in ontwikkeling. Zo is recent bekend gemaakt dat de ondersteunende begeleiding vanaf 2009 deels naar de gemeente overgaat. Met dit Wmo beleidsplan hebben we wel de hoofdlijnen van ons beleid voor de komende paar jaar bepaald.

Het volgende Wmo beleidsplan

Artikel 3 van de Wmo bepaalt dat de gemeente minstens elke vier jaar een Wmo beleidsplan moet maken. Daarbij is uitgegaan van de vierjarige college- en raads cyclus. In 2010 zijn de nieuwe gemeenteraadsverkiezingen gepland. Het is dan het meest logisch dat het nieuwe Wmo beleidsplan in 2011 verschijnt, over drie jaar. De tijdshorizon van de onderliggende deelnota's is 2012 en op deelterreinen wordt de komende tijd nog beleid ontwikkeld. Hieruit blijkt weer dat het Wmo beleid dynamisch is en continu in ontwikkeling.

We vinden het niet nodig en nuttig om over drie jaar opnieuw het hele Wmo beleid te herijken. Op basis van de resultaten van de eerste monitor willen we analyseren wat de belangrijkste problemen en kansen zijn als het gaat om sociale cohesie en in het bijzonder de rode draden in het Wmo beleid: preventie, participatie en zelfredzaamheid. Op basis hiervan zullen we in het tweede Wmo beleidsplan prioriteiten stellen waar we aan gaan werken en waar nodig ons beleid bijstellen. Ook zullen we in het nieuwe Wmo beleidsplan de verbinding leggen met overig beleid dat bepaalt of mensen mee kunnen doen, bijvoorbeeld de reactivering en het armoedebeleid. Tenslotte zullen we in de volgende plannen de lange termijn financiële gevolgen in beeld brengen. In principe komen er in 2011 geen nieuwe Wmo deelnota's.

ⁱ Definitie uit Handreiking ‘Lokale loketten in de Wmo’ van het SGBO.

Bijlage: De Wmo

In de Wmo worden alle gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden rondom de maatschappelijke ondersteuning gebundeld. Onder maatschappelijke ondersteuning worden alle activiteiten verstaan die het mensen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving.

De wet heeft vier uitgangspunten:

- Eigen verantwoordelijk. Het Kabinet wil meer verantwoordelijkheid leggen bij burgers en maatschappelijke verbanden. Mensen moeten vaker zelf oplossingen bedenken voor problemen en het moet minder vanzelfsprekend worden dat de overheid inspringt.
- Ondersteunen van kwetsbare burgers. De wet gaat ook uit van solidariteit met - en steun aan - kwetsbare burgers. Bovendien heeft de eigen verantwoordelijkheid grenzen.
- Zo lang mogelijk zelfstandig wonen en leven. Ouderen en mensen met een beperking moeten zolang en zoveel mogelijk mee kunnen doen in de (lokale) samenleving.
- Een ‘civil society’; een samenleving die gekenmerkt wordt door maatschappelijke betrokkenheid en een actieve inzet van burgers, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties.

1.1. Bundeling van wetten en regelingen

Met de invoering van de Wmo wordt beoogd de maatschappelijke ondersteuning dicht bij de burger zelf te organiseren. Door binnen de Wmo bestaande regelingen te bundelen ontstaat de mogelijkheid voor gemeenten om integraal vorm te geven aan en invloed uit te oefenen op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. Met de invoering van de Wmo wordt ook het bestaande beleid herijkt om, met de Wmo-bril, de gewenst samenhang te realiseren. In onderstaand overzicht is weergegeven welke wetten en regelingen in de Wmo zijn overgegaan.

Was	Is
Welzijnswet	Wmo
Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg)	Wmo
Huishoudelijke verzorging in de AWBZ	Wmo
Subsidiereregelingen AWBZ: <ul style="list-style-type: none"> - Diensten bij wonen met zorg - Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg - Zorgvernieuwingsprojecten GGZ - Openbare Geestelijke Gezondheidszorg - Vorming, training en advies (VTA) 	Wmo
Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang in het kader van de Welzijnswet	Wmo 1
Openbare geestelijke gezondheidszorg in het kader van de Wet Collectieve Preventie	Wmo 1

1.2. Prestatievelden Wmo

De Wmo kent negen prestatievelden waarop samenhangend beleid dient te worden geformuleerd. De prestatievelden 3 (loket), 4 (ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers) en deels 6 (huishoudelijke hulp) zijn nieuwe wettelijke taken voor de gemeente.

1. Bevorderen sociale samenhang

Het betreft activiteiten die een bijdrage leveren aan een woonomgeving waar bewoners zich goed voelen en vertrouwen hebben in de buurt. Het gaat daarbij niet alleen om de fysieke inrichting van de woonomgeving, maar ook om een goed functionerend leefklimaat met een sterke sociale samenhang.

Versterken van sociale cohesie en civil society is eigenlijk de Wmo bij uitstek. Binnen dit prestatieveld komt alles samen en liggen er veel relaties met andere prestatievelden.

2. Preventief jeugdbeleid

Het betreft preventieve activiteiten gericht op de ondersteuning van jeugdigen die problemen hebben met opgroeien en van ouders die problemen hebben met opvoeden.

3. Informatie, advies en cliëntondersteuning

Het betreft activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan daarbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals een Wmo-loket, of om meer specifieke voorzieningen als een individueel advies of hulp bij verheldering van een ondersteuningsvraag.

4. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

Het betreft activiteiten die het werk van mantelzorgers en vrijwilligers gemakkelijker maken en bevorderen dat mensen mantelzorg gaan bieden of vrijwilliger gaan worden.

5. Bevorderen van participatie en zelfredzaamheid

Het betreft activiteiten en het treffen van algemene voorzieningen om mensen met beperkingen, chronisch psychische problemen en psychosociale problemen in staat te stellen om zelfstandig een huishouden te voeren, zich te verplaatsen en sociale contacten te onderhouden.

6. Bieden van voorzieningen voor kwetsbare groepen

Het betreft het verstrekken van individuele voorzieningen aan mensen zodat zij in staat zijn tot het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

7. Bieden van maatschappelijke opvang

Het betreft activiteiten gericht op het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen (bijvoorbeeld huiselijk geweld), al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

8. Bevorderen openbare geestelijke gezondheidszorg

Het betreft activiteiten die gericht zijn op het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

9. Bevorderen verslavingsbeleid

Het betreft activiteiten die gericht zijn op preventie van verslavingsproblemen en op ambulante hulpverlening bij verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van de overlastbestrijding door verslaving.

1.3. Wettelijke kaders Wmo

De Wmo is als contourenwet bedoeld, waarbinnen de gemeenten beleidsvrijheid hebben. Op onderdelen zijn wel duidelijke wettelijke kaders aangegeven.

Het Compensatiebeginsel

De gemeente moet mensen met een beperkingⁱ compenseren voor hun beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Hiervoor moet de gemeente voorzieningen treffen die mensen in staat stelt:

- Een huishouden te voeren;
- Zich te verplaatsen in en om de woning;
- Zich lokaal te verplaatsen;
- Medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Bij de mate van compensatie moet de gemeente rekening houden met de aard en ernst van de handicap en de persoonlijke situatie. De Wmo is geen verzekering, maar de facto is er wel een plicht om het compensatiebeginsel toe te passen.

Verordening individuele verstrekkingen Wmo

Voor alle individuele voorzieningen moet de gemeente een verordening maken. In deze verordening staat in ieder geval staan onder welke voorwaarden mensen aanspraak hebben op individuele voorzieningen, of - en hoeveel - aan eigen bijdragen betaald moet worden, hoe de toegang/indicatiestelling is geregeld, hoe

de samenhang met de AWBZ is geregeld en hoe de voorziening wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager.

Keuzevrijheid

De gemeenten moeten burgers voor alle individuele verstrekkingen de keus geven tussen zorg in natura of een persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren zijn.

Eigen bijdragen

De Wmo biedt de ruimte om 'bij het bepalen van de voorzieningen rekening te houden met de persoonskenmerken, de behoefte en de capaciteit van de aanvrager om uit oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien. Dit betekent dat als de aanvrager in staat is de voorziening zelf te regelen én de financiële middelen heeft deze zelf te betalen, hij niet in aanmerking komt voor verstrekking van de voorziening, of het geld daarvoor, op grond van de Wmo. De eerste vraag is dus of de aanvrager in staat is zelf in de voorziening te voorzien. Is dat niet het geval en wordt de voorziening toegewezen, dan komt pas het vraagstuk van de eigen bijdrage aan de orde. Ook dan kan het zijn dat de aanvrager de volledige kostprijs zelf moet betalen. Gezien het compensatiebeginsel valt daarbij te denken aan een persoon die wel de financiële middelen heeft, maar niet in staat is om de voorziening zelf te regelen.¹ Indien een eigen bijdrage geheven wordt, mag deze niet meer dan maximum 15% van het belastbaar inkomen per jaar bedragen. Voor mensen onder de 18 mag er geen eigen bijdrage geheven worden. Gemeenten mogen geen eigen bijdragen heffen voor rolstoelen. Gemeenten kunnen beslissen dat, indien mensen zelf individuele verstrekkingen kunnen betalen, ze niet in aanmerking komen voor een verstrekking vanuit de gemeente.

Verlenen van maatschappelijke ondersteuning

In de wet is opgenomen dat de gemeente het verlenen van maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk moet overlaten aan derden.

Wmo beleidsplan

Om aan de doelstellingen van de Wmo tegemoet te komen, is de gemeente verplicht minstens elke vier jaar een Wmo beleidsplan te maken, waarin in ieder geval de volgende onderwerpen worden uitgewerkt:

- wat zijn de gemeentelijke doelstellingen op de negen in de wet benoemde prestatievelen;
- hoe voert de gemeente het beleid op deze negen prestatievelen samenhangend uit;
- welke resultaten denkt de gemeente te behalen;
- hoe wordt de kwaliteit van de activiteiten bewaakt;
- hoe zorgt de gemeente ervoor dat de gebruikers van individuele voorzieningen keuzevrijheid hebben;
- op welke wijze houdt de gemeente rekening met de behoeften van kleine groepen.
-

Procedure vereisten

- Gemeenten moeten burgers en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming van het Wmo beleid betrekken. Ook de belangen van kleine groepen moeten daarbij gewaarborgd worden.
- De gemeente heeft een jaarlijkse verantwoordingsplicht richting burgers. Hierin staan de prestaties van het afgelopen jaar en de resultaten van een tevredenheidsonderzoek onder vragers naar maatschappelijke ondersteuning. De methode van onderzoek wordt in overleg met de Wmo raad afgestemd.
- De gemeente heeft een jaarlijkse verantwoordingsplicht aan het rijk of door een door het rijk aangewezen instantie ten behoeve van een benchmark Wmo.
- De gemeente moet voldoen aan de Europese aanbestedingsregels.

1.4 Actuele ontwikkelingen

Evaluatie Wmo

Er is een landelijke Wmo- evaluatie gestart.. Het gaat bij de evaluatie om de vraag of de Wmo gemeenten voldoende mogelijkheden biedt om de doelen van de wet naderbij te brengen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het Sociaal Cultureel Planbureau. Het SCP kijkt naar de landelijke werking van de wet en doet geen uitspraken over het beleid, de prestaties en effecten in individuele gemeenten. Het onderzoek

kent twee peilers. Er wordt gekeken hoe gemeenten invulling geven aan de Wmo en of zij de juiste instrumenten hebben om de Wmo uit te voeren. Hiertoe worden enquêtes afgenomen bij gemeenten en organisaties/instellingen. Daarnaast wordt nagegaan wat de effecten van de Wmo zijn voor mensen met beperkingen. In de volgende evaluatieperiode (2010-2013) worden ook andere groepen burgers in het onderzoek betrokken. Er is voor gekozen om eerst alleen naar de mensen met beperkingen te kijken, omdat veel gemeenten zich aanvankelijk vooral op hen hebben gericht, bijvoorbeeld met de aanbesteding van de hulp bij het huishouden of het vormgeven van het Wmo-loket. Begin januari 2008 hebben alle (deel)gemeenten een vragenlijst ontvangen. Het onderzoek moet eind 2009 gereed zijn, maar zal tussentijds een aantal rapporten opleveren.

Tussenrapportage minister

Begin februari 2008 heeft de minister een tussenrapportage Wmo uitgebracht. Deze ging in hoofdzaak over de problemen rondom de huishoudelijke hulp die er in 2007 op veel plekken in Nederland waren door de aanbesteding en de indicatie voor huishoudelijke hulp.

In Pijnacker-Nootdorp hebben de gecontracteerde aanbieders wel waarschuwingssignalen afgegeven naar de gemeente voor wat betreft de verschuiving van de vraag (van hogere naar lagere deskundigheid), maar tot grote wachtlijsten heeft dit niet geleid. De gemeente heeft met de aanbieders van hulp bij het huishouden afgesproken dat zij elkaar ondersteunen bij het voorkomen en wegwerken van wachtlijsten.

Mantelzorg

Eind 2007 heeft elke gemeente eenmalig extra middelen gekregen voor het ondersteunen van mantelzorg. Het gaat om gelden die zijn overgebleven van het mantelzorgcompliment. Met dit compliment wilde de overheid mantelzorgers waarderen voor hun inzet. Per cliënt die beroep deed op AWBZ zorg, kon voor een mantelzorg 250 euro worden aangevraagd. Aan de regeling zaten veel haken en ogen, waardoor er veel geld is overgebleven. Pijnacker-Nootdorp heeft ruim 40.000 euro gekregen.

Ondersteunende begeleiding

De ondersteunende Begeleiding is per 1 januari 2008 niet vanuit de AWBZ overgegaan naar de Wmo. Wel is per 1-1-2008 een deel van de functie ondersteunende begeleiding algemeen (OB-a) uit het Besluit Zorgaanspraken geschraapt (en daarmee uit de AWBZ). Het overwegende deel van deze mensen behoort tot de doelgroep van instellingen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Ook zijn er andere instellingen (vooral thuiszorg) die 'ontregelde gezinnen' deze begeleiding op psychosociale grondslag bieden. De bestaande indicaties blijven geldig tot uiterlijk 1-1-2009, tenzij ze eerder aflopen. 2008 wordt daarmee een overgangsjaar. Gemeenten hebben tot 1 januari 2009 de tijd om zich op de nieuwe situatie voor te bereiden. Dit zal in nauw overleg met de gemeente Delft gebeuren, die als centrumgemeente verantwoordelijk is voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

1 Betreft specifieke uitkering aan de Centrumgemeenten. De Centrumgemeente (Delft) is verantwoordelijk voor een adequaat voorzieningenniveau en overlegt met de regiogemeenten over het beleid en de inzet van rijksmiddelen.